

## Täysistunto

### Keskiviikko 15.9.2021 klo 13.59—19.43

#### 4. Valtioneuvoston selonteko kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista

Valtioneuvoston selonteko VNS 6/2021 vp

##### *Lähetekeskustelu*

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle tarkastusvaliokunnan, sivistysvaliokunnan, sosiaali- ja terveysvaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Työministeri Tuula Haataisen esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään ryhmäpuheenvuorot, joiden pituus on enintään 5 minuuttia. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia. Lisäksi myönnän harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja.

Lähetekeskusteluun varataan enintään kaksi ja puoli tuntia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Haatainen, olkaa hyvä.

##### *Keskustelu*

**14.53 Työministeri Tuula Haatainen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailman muuttuessa on tärkeää vahvistaa Suomessa asuvien maahanmuuttajien osallisuutta ja varmistaa, että heidän osaamisensa saadaan nykyistä paremmin käyttöön. Haluamme hallituksessa varmistaa, että kaikki pääsevät mukaan rakentamaan Suomea. Suomalaisilla työmarkkinoilla on pulaa työntekijöistä. Työministerinä haluan, että tänne kotinsa löytäneet maahanmuuttajat pääsevät näyttämään potentiaalinsa ja osaamisensa työelämässä sekä kantamaan kortensa kekoon aktiivisina yhteiskunnan jäseninä. Väestön ikääntyessä ja maahanmuuttajataustaisen väestön kasvaessa on entistä tärkeämpää huolehtia, että kaikkien osaaminen tulee käyttöön. Sekä yksilö että yhteiskunta näin voittavat. On valitettava tosiasia, että maahanmuuttajien osallistumisen ja työllistymisen tiellä on edelleen esteitä. Onnistunut kotoutuminen auttaa ylittämään esteitä sekä avaa ovia yhteiskuntaan ja työmarkkinoille.

Tämän selonteon tavoitteena on nopeuttaa ja tehostaa kotoutumista, edistää maahanmuuttajaväestön osallisuutta työelämässä ja muussa yhteiskunnassa sekä ehkäistä yhteiskunnallista polarisaatiota. Nyt käsiteltävä selonteko liittyy tarkastusvaliokunnan kotoutumisen toimivuutta käsitelleeseen mietintöön ja muodostaa kokonaisvaltaisen toimenpideohjelman kotouttamisen uudistamiseksi. Keskeiset selonteossa esitettävät uudistukset liittyvät kotoutumisen alkuvaiheen tehostamiseen, ne liittyvät peruspalveluiden ja koulutus-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

järjestelmän kehittämiseen vastaamaan näin ollen myös paremmin maahanmuuttajien tarpeisiin sekä ohjauksen ja neuvonnan vakinaistamiseen ja entisestään vahvistamiseen.

Ensinnäkin tässä selonteossa esitetään kotoutumisohjelman käyttöönottoa. Tällä ohjelmalla tehostettaisiin kotoutumisen alkuvaihetta ja vahvistettaisiin ohjausta työelämään tai jatkokoulutukseen. Nopeampi kotoutuminen helpottaa tietenkin työllistymistä, ja se avaa samalla maahanmuuttajille myös muita ovia suomalaiseen yhteiskuntaan. Luonnollisesti myös kuluvan hallituskauden työllisyyspolitiikan uudistukset ja reformit edistävät myös maahanmuuttajien työllisyyttä. Kotouttamisohjelman kohderyhmänä olisivat erityisesti työttömänä työnhakijana sekä työvoiman ulkopuolella olevat maahanmuuttajat. Tämä parantaisi myös kotona lapsia hoitavien maahanmuuttajanaisten mahdollisuuksia kotoutua ja työllistyä. Naisten kiinnittyminen yhteiskuntaan tukee lasten ja koko perheen hyvinvointia ja kotoutumista.

Selonteon esitysten tavoitteena on nopeuttaa kotoutumista kaikissa vaiheissa. Eduskunta on edellyttänyt, että kotoutumista tulisi nopeuttaa lyhentämällä kotoutumisjakso pääsääntöisesti yhden vuoden pituiseksi. [Juha Mäenpään välihuuto] Kotouttamisohjelman kesto on valmistelun aikana arvioitu tarkasti ja siitä on käyty laajaa vuoropuhelua eri sidosryhmien kanssa. Tämän pohjalta esitetään, että kotoutumisohjelman kesto olisi yksilöllinen ja pääsääntöisesti enintään kaksi vuotta. Tavoitteeksi tulisi kuitenkin lähtökohtaisesti asettaa kahta vuotta lyhyempi aika. Monen maahanmuuttajan kohdalla riittäisikin enimmäiskesto lyhyempi aika, mutta haavoittuvassa asemassa olevilla kesto voisi olla pidempi.

Toiseksi, selonteossa esitetään uudistuksia yleiseen palvelu- ja koulutusjärjestelmään. Maahanmuuttajaväestön tarpeet tulee huomioida jatkossa paremmin myös työllisyys- ja koulutuspolitiikassa, lapsi- ja perhepolitiikassa, kaupunki- ja elinkeinopolitiikassa sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä. Palveluiden inklusiivisuus parantaa niiden vaikuttavuutta ja mahdollistaa palveluiden hyödyntämisen monipuolisesti kotoutumisen ja työllistymisen tukena.

Kolmanneksi, selonteossa ehdotetaan ohjauksen ja neuvonnan vakinaistamista ja vahvistamista kaikille Suomeen muuttaneille maahanmuuton perusteista, elämäntilanteesta tai maassa asutusta ajasta riippumatta. Kaikille Suomeen muuttaneille tulee olla tarjolla tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta sekä tukea ja neuvontaa sen aktiivisena jäsenenä toimimiseen. Myös työn tai opiskelun perusteella muuttavien suomen tai ruotsin kielen opiskelumahdollisuuksia monipuolistettaisiin.

Kotoutumisen kannalta maahanmuuttajan omalla aktiivisuudella on suuri merkitys, mutta yhteiskunnan tulee tarjota mahdollisuuksia hankkia tarvittavia tietoja ja taitoja. Myös yhteiskunnan asenneilmapiiri voi joko helpottaa tai heikentää kotoutumista. Hyvien väestösuhteiden edistäminen onkin keskeinen osa kotoutumisen edistämistä ja nyt käsiteltävää selontekoa. Kotoutumisen edistämisen vastuita selkeytettäisiin vahvistamalla kunnan roolia. Lisäksi järjestöjen roolia vahvistettaisiin poikkileikkaavasti osana kotoutumis- ja palveluiden uudistuksia sekä lisäämällä viranomaisten ja järjestöjen yhteistyötä.

Selonteon esitykset perustuvat monin osin jo olemassa olevien palveluiden vaikuttavuuden parantamiseen. Lisäresursseja tarvitaan erityisesti työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien kotoutumisen tehostamiseen sekä maahanmuuttajien ohjauksen ja osamisen kehittämisen mahdollisuuksien turvaamiseen. Rahoitustarpeita tarkennetaan lainsäädännön uudistamisen yhteydessä, ja niitä koskevat asiat käsitellään ja niistä päätetään luonnollisesti valtiontalouden menokehityksen puitteissa valtion talousarviossa ja julkisen

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

talouden suunnitelmassa. Selonteon eduskuntakäsittelyn pohjalta tullaan uudistamaan kotoutumislaki ja muu relevantti lainsäädäntö. — Kiitos.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Siirrymme ryhmäpuheenvuoroihin. — Edustaja Berg.

**15.00 Kim Berg sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun maahanmuuttajien kotoutuminen oli edellisen kerran tammikuussa 2019 päätösasiana tässä salissa, päätyivät kansanedustajat yksimieliseen kymmenen kohdan kannanottoon. Yhteinen tahtotila oli tehostaa ja nopeuttaa kotoutumista sekä lisätä sen vaikuttavuutta. Tarkastusvaliokunnan mietintöä edelsi kolmen vuoden perinpohjainen selvitys- ja valmistelutyö, kaksi tilattua tutkimusta sekä 50 asiantuntijatahon kuulemiset. Nyt selonteko antaa käytännön vastauksia eduskunnan yksimielisiin kannanottoihin, ja tällä hetkellä teot eivät voisi olla tarkemmin ajoitettuja kuin nyt Afganistanin ja Euroopan lähialueiden kärjistyneiden konfliktien seurauksena.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Toimiva kotouttaminen on hallitun maahanmuuttopolitiikan kulmakivi. On pidettävä huolta siitä, ettei pääse syntymään kahden kerroksen väkeä hallitsemattoman maahanmuuton ja tehottoman kotouttamisen varjolla.

Utgångspunkten i denna reform är att integrationen effektiveras på ett sätt som gör det möjligt att beakta invandrarnas olika behov och utveckla kompetensen så att den motsvarar de kunskaper och färdigheter som behövs i samhället.

Esitettyjen uudistusten lähtökohtana on kotoutumisen tehostaminen tavalla, joka mahdollistaa maahanmuuttajien erilaisten tarpeiden huomioimisen sekä osaamisen kehittämisen vastaamaan yhteiskunnassa tarvittavia tietoja ja taitoja. Esitys tunnistaa, että maahanmuuttajat ovat erilaisia. Heillä on erilaiset valmiudet ja lähtötilanteet tullessaan Suomeen. On koottava moniammatillisia ja laaja-alaisia palveluita yhteen niin, että ne vastaavat yksilöllisiin tarpeisiin. Avainasemassa on kotoutumissuunnitelma, joka tekee kotoutumisesta nykyistä sujuvampaa. Näin selkeytetään ja aikaistetaan kotoutumisen kannalta tärkeän alkuvaiheen palvelukokonaisuutta. Viranomaisilla on lainsäädännöllinen vastuu kotoutumispalveluiden järjestämisestä, jota järjestöjen toiminta täydentää. Järjestöt ovat tärkeitä, koska ne pystyvät tarjoamaan palveluita monikielisesti ja matalalla kynnyksellä ja luomaan kontakteja paikallisiin yhteisöihin.

Arvoisa puhemies, ärade talman! VATTin selvitykset osoittavat, että onnistunut kotouttamispolitiikka kohentaa sekä maahanmuuttajien että suomalaisten taloudellista hyvinvointia. Kotouttamissuunnitelmat nostivat maahanmuuttajien tuloja lähes puolella kymmenessä vuodessa ja vähensivät reilusti heidän saamiaan tulonsiirtoja. Tämä on yksi niistä tilastoista, jotka osoittavat kotoutumispolitiikan tärkeyden.

Täytyy muistaa, että kotoutuminen on kaksisuuntainen prosessi. Yksilöille suunnattujen palvelujen rinnalla on välttämätöntä vahvistaa myös yhteiskunnan vastaanottavuutta. Siksi hallitus valmistelee rasismia vastaan ja hyvien väestösuhteiden toimintaohjelmaa, johon on kerätty hallituksen toimenpiteet rasismia ja syrjinnän torjumiseksi sekä hyvien väestösuhteiden edistämiseksi.

Samtidigt måste man konstatera att integrationen ur såväl samhällets som individens synvinkel inte bara bör betraktas som en rättighet utan också som en skyldighet.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

Samalla on todettava, että sekä yhteiskunnan että yksilön kannalta kotouttamista ei pidä pitää vain oikeutena, vaan myös velvollisuutena. Maahanmuuttajan omalla aktiivisuudella on kotoutumiselle suuri merkitys, hänellä on myös velvollisuus noudattaa kotoutumissuunnitelmaansa. Jos sovittuja velvollisuuksia ei noudateta, voidaan oikeutta työttömyysetuuteen rajoittaa tai toimeentulotukea on voitava alentaa.

Arvoisa puhemies! Työvoimatutkimuksen mukaan ulkomaalaistaustaisten naisten työllisyys jää lähes 20 prosenttiyksikköä suomalaistaustaisten naisten työllisyydestä. Monilla naisilla on korkea-asteen tutkinto, mutta he eivät työllisty. Toisaalta vähän koulutettujen osuus on selvästi suurempi kuin suomalaistaustaisten naisten keskuudessa. Maahanmuuttajanaiset ovat kotoutumisen edistämisen keskeinen kohderyhmä. Tavoitteena on, että työvoiman ulkopuolella olevat maahanmuuttajat, myös kotona lapsiaan hoitavat naiset, tavoitettaisiin paremmin ja heille olisi tarjolla elämäntilanteeseen sopivaa kielikoulutuksen ja lastenhoidon yhdistävää koulutusta.

Arvoisa puhemies! Kotoutumisen onnistuminen on yhteiskunnallemme erittäin tärkeää. Siihen tarvitaan riittävä rahoitus, tehokkaat toimenpiteet ja riittävän pitkä seuranta sekä [Puhemies koputtaa] valmius saatujen kokemusten sekä tutkimushavaintojen valossa kehittää toimintaa yli hallitus- ja eduskuntakausien.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Immonen.

**15.06 Olli Immonen ps** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maahanmuuton ongelmien lakaiseminen maton alle ja maahanmuuttajien passivointi tuntuvat olevan istuvalle hallitukselle suorastaan kunnia-asia. Selonteossa kotoutumisen epäonnistumisesta syytetään sellaisten käsitteiden kuin ”kotouttaminen” ja ”maahanmuuttaja” käyttämistä, koska niiden katsotaan itsessään luovan maaperää syrjinnälle ja esteitä suomalaiseen yhteiskuntaan kiinnittymiselle. Kotoutumisen epäonnistumisesta syytetään myös kantaväestön rasismia ja yhteiskunnan rakenteita. Todellisuudessa maahanmuuttajien epäonnistunut kotoutuminen johtuu kuitenkin siitä, että kotoutettavien oma kulttuuri on liian kaukana suomalaisesta elämäntavasta, ja maahanmuuttajilta puuttuvat suomalaisilla työmarkkinoilla vaadittavat ominaisuudet. [Sebastian Tynkkynen: Juuri näin!]

Hallituksen linjana näyttää olevan, että kotouttamistoimet kohdistetaan lähinnä suomalaisen elämäntavan ja yhteiskunnan muuttamiseen. Selonteossa asiasta puhutaan ideologisesti hömppätermillä ”kaksisuuntainen kotoutuminen”. Suomen ei tarvitse sopeutua vieraisiin kulttuureihin vaan vieraiden kulttuurien on sopeuduttava Suomeen.

Arvoisa puhemies! On aika tunnustaa tosiasiat. Tosiasia on, että suuri osa kotoutettavista maahanmuuttajista ei saavuta riittävää suomen peruskielitaitoa. Toinen tosiasia on, että iso osa kotoutettavista maahanmuuttajista jää työmarkkinoiden ulkopuolelle. Esimerkiksi Afganistanista, Irakista ja Somaliasta lähtöisin olevien henkilöiden työllisyysaste on vielä kymmenen maassa vietetyn vuoden jälkeenkin vaivaisen 20 ja 40 prosentin välillä. Myös toisen polven maahanmuuttajat työllistyvät huonosti. Maahanmuuttajien heikko työllistyminen heikentää taloudellista huoltosuhdetta. On myös tosiasia, että tilastojen mukaan maahanmuuttajat nostavat Kelan asumistukia, työttömyysturvaa ja toimeentulotukea sekä tekevät rikoksia selvästi useammin kuin suomalaiset.

Arvoisa puhemies! Kotouttaminen ei toimi. Selonteko pursuaa maahanmuuttajille suunnatuista työllisyys-, koulutus-, sote- ja perhepalveluiden kehittämistoimenpiteistä ja erityispalveluista. Tosiasiassa mikään maailman valtio ei kuitenkaan ole tähän mennessä on-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

nistunut tietyistä ongelmallisista lähtömaista tulevien maahanmuuttajien kotouttamisessa, ei, vaikka keinot ovat olleet monet ja rahaa on palanut paljon ja palaa koko ajan enemmän.

Suomessa maahanmuuttajille on asetettu aivan liian vähän vaatimuksia kotoutumisen suhteen. Pakolaisille ja turvapaikanhakijoille tarjotaan paljon palveluita, mutta vaaditaan vähän vastinetta. Suomessa annetaan muun muassa tulkkauspalveluita käytännössä ikuisesti. Tällaiset toimet passivoivat maahanmuuttajia ja laskevat heidän motivaatiotaan opetella kieltä. Lisäksi Suomessa turvapaikanhakijoilla ei ole työvelvoitetta, eikä heidän tarvitse muutenkaan antaa mitään panosta vastineeksi saamilleen palveluille.

Perussuomalaisten mielestä Suomeen muuttaville ihmisille on asetettava selkeitä vaatimuksia. Maahanmuuttajia on vaadittava opettelemaan suomen kieli, omaksumaan suomalainen kulttuuri, työllistymään sekä elättämään itsensä ja perheensä.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset näkevät, että ainoa toimiva keino vastata kotoutumisen haasteisiin on kotoutumisvastuun siirtäminen sanktioiden uhalla maahanmuuttajille itselleen. Lisäksi ongelmamaista Suomeen suuntautuvaa maahanmuuttoa on rajoitettava merkittävästi. Ilman humanitaarista maahanmuuttoa Suomessa ei edes tarvittaisi laajaa kotouttamisjärjestelmää.

Sen sijaan, että punavihreä hallitus puuttuisi kotoutumisongelmien juurisyyhyn, eli haitallisen maahanmuuton määrään, keksii se paljon mieluummin uusia kotouttamiseksi otsoikoitavia toimenpiteitä sekä monikulttuurisia järjestöjä, joiden toiminnan tukemiseen se todennäköisesti tulee jälleen käyttämään veronmaksajien rahoja miljoonien eurojen edestä.

Arvoisa puhemies! Valitettavan vähälle huomiolle selonteossa on jäänyt maahanmuuttajan oma vastuu kotoutumisestaan. Ne maahanmuuttajat, jotka ovat haluttomia tai kykenemättömiä kotoutumaan suomalaiseen yhteiskuntaan, tulee perussuomalaisten mielestä palauttaa takaisin lähtömaihinsa. Perussuomalaiset peräänkuuluttavat vastuullista maahanmuutto- ja kotoutumispolitiikkaa, sillä emme halua, että Suomi luisuu Ruotsin tielle.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Mykkänen.

**15.11 Kai Mykkänen kok** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilman maahanmuuttoa Suomen työikäinen väestö pienenesi yli 150 000 henkilöllä tämän vuosikymmenen aikana. [Sebastian Tynkkynen: Mutta huoltosuhteen kasvu!] Eläkkeelle jäävien ikäluokkien korvaaminen on itse asiassa nojannut maahanmuuttajiin jo vuosia. Suomessa asuu nyt yli 420 000 ulkomaalaistaustaista henkilöä — 420 000. Suosittelen näiden tosiasioiden kertaamista niille, jotka haluavat vähätellä työperäisen maahanmuuton ilmeistä tarvetta tai nähdä maahanmuuton yleensäkin pelkkänä minimoitavana ongelmana.

Toisaalta tosiasioihin perustuvia tekoja perään niiltä, jotka haluavat hyssyttellä ja lakaisematon alle ulkomaalaistaustaisen väestön muita korkeamman työttömyyden ja kielitaidottomuuden. Epäonnistunut kotoutuminen johtaa myös tiettyjen maahanmuuttajaryhmien kiistattomaan yliedustukseen väkivaltaisessa jengirikollisuudessa.

Arvoisa puhemies! Afrikasta ja Aasiasta muuttaneista työikäisistä vain reilu puolet käy töissä kymmenen Suomessa asutun vuoden jälkeen. Kotoutumisaikana vain kolmannes saavuttaa suomen tai ruotsin kielen perustason. Nämä tosiasiat kertovat, että me olemme kaikki epäonnistuneet. Me tarvitsemme rajuja muutoksia, emme pärjää hallituksen hienosäädöllä.

Tarkastusvaliokunnan mielestä kotouttamispolitiikka ei toimi ja tilanteen korjaamiseksi tarvitaan uusia ratkaisuja. Mietinnön yhteydessä eduskunta päätti edellyttää, että hallitus

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

laatii kokonaisvaltaisen toimenpideohjelman uudistamistarpeesta ja toteutettavista uudistuksista. Tästä hallituksen selonteosta me odotimme niitä muutoksia, mutta saimme prosessikuvauksen. Selonteossa muuten sana "kehitetään" esiintyy eri muodoissaan 188 kertaa — onnittelut siitä. Tuntuja muutoksia palveluihin, oikeuksiin tai velvollisuuksiin ei sen sijaan löydy.

”Vähintä, mitä Suomeen tulija voi tehdä, on opetella suomen kielen. Kielen osaaminen on ehdoton edellytys sille, että ihminen kokee aidosti olevansa osa yhteiskuntaa. Tästä syystä kielitaito voisi mielestäni olla myös edellytys yhteiskunnan tukien saamiselle.” Näin kirjoitti Rajkumar Sabanadesan, entinen turvapaikanhakija, Ylen kolumnissaan viimeksi elokuussa.

Tarkastusvaliokunnan mukaan maahanmuuttajataustaiset itse pitivät suomen tai ruotsin kielitaidon puutetta tärkeimpänä esteenä työllistymiselle. Kansainväliset osaajat toki pärjäävät, eivätkä heidän kieliopintonsa ole meidän huolestamme, mutta kotouttamisessa puhutaan muun kuin työn takia Suomeen tulleista. Heille on tarjottava toki parempia palveluita mutta myös enemmän omaa vastuuta. Ei voi olla oikeuksia ilman velvollisuuksia. Esitämme, että kotoutumisen aikana sosiaaliturvan taso olisi ensin normaalia matalampi ja tukien taso kytkettäisiin nykyistä voimakkaammin siihen, että maahanmuuttaja toteuttaa kotoutumishjelmaansa. Monet ovat toki aktiivisia nytkin, mutta liian moni passivoituu ja tarvitsisi topakampia porkkanoita uuden ympäristön kynnyksen ylittämiseen. Myös tarkastusvaliokunta toteaa asiantuntijalausuntoihin nojautuen, että sosiaaliturvan kannustinloukut ovat erityisesti vähävaraisten maahanmuuttajien työllistymisen este — työllistymisen este.

Arvoisa puhemies! Pysyvä oleskelulupa on lähtökohtaisesti elinikäinen sitoumus sekä yhteiskunnalta että luvan hakijalta. Se on useimmille Suomesta suojaa hakeneille myös voimakas porkkana, jonka tämä yhteiskunta voi tarjota. Pohjoismaisten esimerkkien mukaisesti pysyvä oleskelulupa tulisi kytkeä suomen tai ruotsin kielen perustason tyydyttävään osaamiseen. Lisäksi työkykyiseltä tulisi edellyttää Suomessa syntynyttä työ- tai opiskeluhistoriaa merkinä yhteiskuntaan kiinnittymisestä. Teemme kotoutujalle palveluksen, jos tukien porrastaminen ja pysyvän oleskeluluvan saaminen kannustaisivat jokaisen töihin ja opintoihin. Tämä ei estäisi työn tai opintojen takia alun perin Suomeen tulleita uusimasta syyperusteista oleskelulupaansa aina, kun syy jatkuu.

Erityistä huolta kannan Suomesta perheelleen suojaa hakeneiden naisten kohtalosta. Liian moni juuttuu oman äidinkielen yhteisönsä sisään. Heidän lapsensa myös hyötyisivät eniten varhaiskasvatuksesta, jota tulee suosia. Pitkien kotihoidon tukijaksojen aikana ei saa katkaista kotoutumista vaan tulee tarjota ja edellyttää kursseja ja osa-aikaista harjoittelua.

Arvoisa puhemies! Esittelimme kotouttamisten tulosten parantamiseksi jo kesällä kansanedustaja Pia Kauman johdolla valmisteltuja ehdotuksia. [Puhemies koputtaa] Hallitus ne haukkui — eiköhän niin käy tänäänkin. Mutta mitä esitätte tilalle? Tätä selontekoa? Ei riitä muutokseen. [Puhemies koputtaa] Aihe on liian tärkeä Suomen hyvinvoinnille, että voisimme jättää sen ääripäille tai hyssyttelijöille. Kotouttamisessa on onnistuttava, jotta Suomi selviää ikääntyvän [Puhemies koputtaa] väestön haasteista.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Aittakumpu.

**15.16 Pekka Aittakumpu kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eduskuntavaalikampanjan aikaan eräs nuori maahanmuuttajamies tuli kertomaan tarinaansa ja

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

sanoi, että hän oli hakenut työtä useista eri paikoista ja että hänellä oli kotimaassaan suoritettuna korkeakoulututkinto, mutta Suomesta ei töitä löytynyt. Mies pohti, mikä merkitys on hänen vierasperäisellä nimellään, mikä taas hiukan vajavaisella suomen kielen taidollaan.

Me suomalaiset olemme itse olleet varsin ahkeria muuttajia. Muuttoliike myös rajojen ulkopuolelle on ollut vilkasta. Arviolta jopa miljoona suomalaista muutti 1900-luvulla ulkomaille. Maahanmuutto Suomeen on ollut vähäisempää. Syntyvyyden väheneminen haastaa yhteiskuntaamme. Maahanmuuton kasvu on helpottanut hieman muutosta. Kotoutamisessa ei ole kuitenkaan onnistuttu parhaalla mahdollisella tavalla.

Maahanmuutosta ja kotoutumisesta on välttämätöntä puhua. Keskustelussa on muistettava, että maahanmuuttajien tilanteet ja tarpeet ovat erilaisia. Suomeen on tultu ja tullaan jatkossakin eri syistä ja erilaisista olosuhteista. Joku on palkattu korkeaa osaamista vaativaan työhön, toinen on paennut vainoa, ja kolmas muuttaa suomalaisen puolison kotimaahan.

Arvoisa puhemies! Suomi tunnetaan maailmalla turvallisena maana, jossa asuu onnellisia ihmisiä. Nämä ovat valtteja, joista moni yritys hyötyy etsiessään osaajia. Kilpailu kansainvälisistä huippuosaajista on kuitenkin kovaa. Sen paremmin työntekijät kuin yrityksetkään eivät voi odottaa lupia kuukausitolkulla.

Keskustan eduskuntaryhmä kiittää hallitusta budjettiriihen linjauksista työperäisen maahanmuuton edistämiseksi. Lupaprosesseja on välttämätöntä sujuvoittaa. Tämä on yritysten selkeä viesti niin täällä pääkaupunkiseudulla kuin maakunnissa.

Myös muilla tavoin on tarpeen helpottaa työhön pääsyä. Esimerkiksi suoritettujen tutkintojen tunnistamista on kehitettävä. On myös lisättävä kelpoisuuden saavuttamiseen tarvittavia täydentäviä opintoja. Tämä ei tarkoita osaamisvaatimusten madaltamista vaan osaamisen parempaa tunnistamista ja hyödyntämistä. Tavoitteena tulee olla, että työikäiset, työkykyiset ihmiset ovat mukana työelämässä. Tämä tarkoittaa myös sitä, että sosiaaliturvan on oltava työhön kannustavaa, ei lannistavaa.

Arvoisa puhemies! Suomi on koulutuksen huippumaa, mutta meidät tunnetaan myös hankalista opiskelijoiden oleskelulupaprosesseista. Joka viides Suomeen opiskelemaan tuleva lähtee heti valmistumisen jälkeen maastamme. Monella lähdön syynä on vaikeus löytää koulutusta vastaavaa työtä. Korkeakouluissa pitäisi harkita suomen ja ruotsin kielten opintojen tarjoamista osana tutkintoa, jotta heikko kielitaito ei olisi työllistymisen esteenä.

Vaalikampanjan aikana puheille tulleen nuoren miehen kohtalon jakaa nyt moni. Erot maahanmuuttajien työllistymisessä ja työllisyydessä ovat myös hyvin merkittäviä. Tosi-asia kuitenkin on, että tutkinto, osaaminen tai kielitaitokaan ei aina takaa työpaikan löytymistä, ei edes Suomessa suoritettu tutkinto. Muutosta tarvitaan myös asenteissa. Jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ja myös velvollisuus antaa oma osaamisensa ja taitonsa yhteiskunnan hyväksi. Esimerkiksi anonyymien rekrytoinnin lisääminen vähentää tutkitusti syrjintää.

Arvoisa puhemies! Kotoutumisen onnistumisessa olennaista on, että ymmärrämme toisiamme. Me suomalaiset puhumme kieltä, jota harva maahanmuuttaja osaa maahan tullessaan. Vanhempien kielitaidolla on suuri merkitys siihen, miten vanhemmat voivat tukea lapsiaan koulunkäynnissä ja kotoutumisessa. Siksi myös kotona lapsiaan hoitavat maahanmuuttajat on tavoitettava. On tuettava heidän kielikoulutustaan ja helpotettava siirtymistä kotihoidon tuelta työelämään kodin ulkopuolelle silloin, kun se perhetilanteen mukaan on ajankohtaista. Nämä tavoitteet sisältyvät kotoutumisen selontekoon.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

Kotivanhemmat on myös itse otettava mukaan suunnittelemaan heille tarjottavia palveluita. Kielikoulutuksen ja muun koulutuksen ohkeen on järjestettävä lapsille hoito, jotta kotivanhempien osallistuminen on mahdollista.

Lasten ja nuorten pääsyä mukaan yhteiskuntaan edistää kodin ja koulun ohella mahdollisuus harrastuksiin. Tätä tukee harrastamisen Suomen malli, jota tällä kaudella on viety eteenpäin. Tutustuminen muihin lapsiin, tutuksi tuleminen, kavereiden saaminen ja tervehkinen ajanviete ovat jokaiselle lapselle ja nuorelle tärkeitä.

Arvoisa puhemies! Yksikään ihminen ei ole saari. Onnistunut kotoutuminen on kaikkien etu. Siitä hyötyvät sekä maahan muuttaneet että maassa jo asuvat, koko yhteiskunta. [Puhemies koputtaa] Ennen kaikkea kyse on osallisuudesta, mukana olemisesta — ihmisyydestä.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Virta.

15.22 **Sofia Virta vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kenenkään ei tulisi tässä maassa joutua kokemaan olevansa ulkopuolinen, vieras tai yhteiskuntaan kuulumaton. Muistan surullisen hyvin, kuinka eräs varhaislapsuudessaan Suomeen muuttanut nuori kysyi kohtaamastaan syrjinnästä ja kouluväkivallasta minulle kertoessaan, että miksi hän ei vain saisi jo kuulua tänne, olla vihdoinkin osa Suomea. Juuri siitä on kyse, kun me puhumme tänään tässä salissa kotoutumisesta. Me puhumme siitä, miten ja millä keinoin me voimme yhteiskuntana varmistaa, että jokainen Suomeen muuttava voisi kokea tämän maan kodikseen, että jokainen saisi parhaan mahdollisen tuen löytääkseen paikkansa tässä yhteiskunnassa, ollakseen sen täysivaltainen jäsen.

Onnistunut kotoutuminen on paitsi inhimillisesti myös talouden ja turvallisuuden kannalta tärkeää. On kyse siitä, että pidämme kaikki mukana ehkäisemällä syrjäytymistä, kaventamalla hyvinvointi- ja terveyseroja, huolehtimalla, että jokainen voi löytää paikkansa lain tällä puolen ja torjumalla polarisaatiota. Varmistamalla siis, että yhteiskuntamme suuriin murroksiin, kuten sen työikäisen väestön vähenemiseen vastaamisessa aidosti hyödynnetään koko potentiaalia maahanmuuttajataustaisten henkilöiden osaaminen mukaan lukien.

Kun me puhumme maahanmuutosta ja kun me puhumme maahanmuuttajista, niin me puhumme ihmisistä: Me puhumme esimerkiksi asiantuntijasta, joka tuo osaamistaan täydennettäväksi suomalaiseen yritykseen. Me puhumme puolisoista, joka muuttaa rakkaansa kotimaahan aloittaakseen yhteisen elämän täällä Suomessa. Me puhumme lapsesta, joka pakenee sotaa, surullisimmillaan ilman vanhempiaan, ja me puhumme ihmisistä, jotka pakenevat aitoa vainoa hakeakseen Suomesta turvaa, mahdollisuutta elämään, kotia ilman pelkoa.

Hyvä kotoutuminen vaatiikin sitä, että näemme ihmiset yksilöinä ja erotamme heidän yksilölliset tilanteensa ja tarpeensa. Meidän on vihdoinkin päästävä eroon siitä ajatuksesta, että kotoutuminen olisi kaikille samanlaista — se kun ei ole. Useimmille se tarkoittaa kielten oppimista ja työelämään pääsyä, mutta joidenkin matka työmarkkinoille saattaa alkaa sieltä terapiasta ja omasta kuntoutuksesta. Kotoutumisen onnistuminen edellyttää myös sitä, että osaamme entistä paremmin palvella eritaustaisia ihmisiä niin peruskouluissa kuin terveyspalveluissa ja että osaamme huomioida maahanmuuton esimerkiksi asuntopolitiikassa. Nyt käsittelyssä olevalla kotoutumisen toimenpideohjelmalla edistetäänkin muun muassa kotouttavaa sosiaalityötä ja terveyspalveluiden esteetöntä saavutettavuutta.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

Arvoisa puhemies! Suomi on sitoutunut turvaamaan jokaisen lapsen oikeuksia. Yhdessä rakentamamme, yli puoluerajojen linjaamamme lapsistrategia vannottaa nyt meitä varmistamaan, että maahanmuuttajataustaisten lasten kannalta erilaiset palvelut, tukimuodot ja osallisuuden kanavat ovat aidosti, yhdenvertaisesti ja syrjimättömästi saatavilla. Jokainen lapsi ansaitsee ehjän lapsuuden taustastaan riippumatta.

Kotoutumisen keskiöön pitää ottaa nykyistä vahvemmin koko maahan tuleva perhe ja palvelu jokaista heistä yksilönä kokonaiskuvaa unohtamatta, alakouluikäiselle lapselle tuo kotoutumisprosessi kun näyttäytyy aika erilaisena kuin työikäiselle aikuiselle. Sanonkin aina, että kun me pidämme huolta aikuisista, pidämme huolta lapsista. Kun panostamme vanhempien kotoutumiseen, kuten kielitaitoon, työllistymiseen, koulutukseen, sosiaalisen turvaverkon rakentamiseen, me luomme aina silloin myös niitä turvaavia elementtejä sinne lasten kasvuun ja kehitykseen. Koulutus onkin yksi keskeisimmistä keinoista, joilla voimme taata tänne muuttaneiden pääsyä osaksi yhteiskuntaa. Laadukas koulutus ja mahdollisuus kielen oppimiseen auttavat ymmärtämään yhteiskuntaamme ja kulttuuria, helpottavat näin kommunikointia, suhteiden luomista paikallisiin sekä avaavat ovia työelämään.

Arvoisa puhemies! Vaikka me Suomessa olemme tehneet hyvää kotouttamistyötä, löytyy parannettavaa vielä paljon. On hyvä, että tässä toimenpideohjelmassa ehdotetaan maahan muuttavien naisten ottamista erityiseksi kohderyhmäksi, sillä juuri heidän pääsynsä osaksi työmarkkinoita ja koulutuspolkuja on hyvin hankalaa siitäkkin huolimatta, että heistä isolla osalla on kyllä hyvä koulutus ja halu tehdä työtä. Tässä me haaskaamme valtavan potentiaalin. Hyvän ehdotuksena pidän myös sitä, että toimenpiteiden sukupuolivaikutuksia seuranta sekä toimintamallien kehittämistä esimerkiksi tukemaan kotivanhempien koulutukseen pääsyä.

Ja sen kaikenlaisen syrjinnän ehkäisyn merkitys kyllä tulee ymmärtää edellytyksenä kotoutumisen onnistumiselle, rasistiseen yhteiskuntaan kun on aika vaikea kotiutua. Jos pelkkä ulkomaalaiselta kuulostava sukunimi estää työn saamisen, on turha voivotella tässä salissa työvoimapulaa. On hyvä, että hallitus lisää nyt monimuotoisen rekrytoinnin tukea ja ehkäisee syrjintää työelämässä.

Lopuksi haluan vielä korostaa, että pitämällä huolta kotoutumisesta me pidämme huolta siitä, ettei yksikään mieli särkyisi. Parempi kotoutuminen on pohja ehjemmälle lapsuudelle ja nuoruudelle sekä tie parempaan työllisyyteen ja hyvinvoinnin kasvuun niin heille, jotka tänne muuttavat, kuin meille, jotka täällä jo asumme, jokaisella kun tulee taustastaan ja kulttuuristaan riippumatta olla se mahdollisuus kokea olevansa osa suomalaista yhteiskuntaa. Juuri siihen pyrkimykseen tämä selonteko kokonaisvaltaisesti ja ihmislähtöisesti mielestäni vastaa. [Kimmo Kiljunen: Humanistin puhe!]

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Pekonen.

**15.27 Aino-Kaisa Pekonen vas (ryhmäpuheenvuoro):** Arvoisa rouva puhemies! Suomen suunta kotoutumisen edistämässä on ollut hyvä. Maahan muuttaneiden kantäväestöstä alhaisempi työllisyysaste ja erityisesti naisten vähäisempi yhteiskunnallinen osallistuminen kuitenkin osoittavat, että petrattavaa on.

Valtioneuvoston selonteossa kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista esitetään toimenpiteitä, joilla edistetään työllisyyttä, terveyttä ja arjen hyvinvointia, perheiden kotoutumista, osallisuutta ja hyviä väestösuhteita. Tavoitteena on tehdä vaikuttavia kotouttamistoimia entistä varhaisemmin, entistä paremmin ja ketään unohtamatta.

## **Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp**

Vasemmistoliitossa ajattelemme, että kotoutumisen tulee edistää maahanmuuttajien integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan sen täysivaltaisina jäseninä. Kotoutumistoi-  
mien tulee korostaa maahan muuttaneen omaa toimijuutta ja mahdollisuuksia toimia yh-  
teiskunnassa. Ei tehdä kaikista samanlaisia. Kaikenlaista syrjintää ja syrjäytymistä tulee  
ehkäistä ja yhdenvertaisuutta vahvistaa. Ihmisiä tulee tukea elämänkaaren kaikissa vai-  
heissa.

On hyvä muistaa, että maahanmuuttajat ovat hyvin erilaisissa ja eriarvoisissa tilanteis-  
sa. He ovat kieltä osaamattomia oman alansa ammattilaisia, perheensä luo tulevia vailla  
työpaikkaa, yksin saapuvia, lapsia, eurooppalaisia ja kaukaa sotaa pakenevia. Maahantu-  
lon alkuvaiheessa kielen ja yhteiskuntataitojen oppiminen on avainasemassa. Sen jälkeen  
polut ovat tulevaisuudessa entistä yksilöllisempiä, kuten pitääkin olla.

Arvoisa puhemies! Koulutukseen investoiminen lisää tasa-arvoa kaikilla yhteiskunnan  
tasoilla. Koulutuksella puututaan ylisukupolvisen huono-osaisuuteen. Vasemmistolaisen  
koulutuspolitiikan ytimessä onkin, että kaikki saavat opiskella taustastaan riippumatta niin  
pitkälle kuin haluavat, ja kaikilla on oikeus uusiin alkuihin. [Ben Zyskiewicz: Se on mei-  
dänkin linjamme!]

Maahanmuuttajataustaisten lasten koulutus ei ole vain koulutuspolitiikan asia, vaan vaa-  
tii ylihallinnollisia ratkaisuja esimerkiksi kaavoitus- ja asuntopolitiikassa. Koulutus on al-  
kanut eriarvoistua alueellisesti. Ja väitän, että suomalaisessa peruskoulussa nimenomaan  
erilaisten lasten kohtaamisilla, yhdessä opiskelulla ja ystävystymisellä on ollut suuri vai-  
kutuksen yhteiskuntamme tasa-arvoon ja hyvinvoinnin kehittämisessä, ja niistä meidän on pi-  
dettävä kiinni.

Arvoisa puhemies! Suomen tulee olla maa, johon ihmiset haluavat ja voivat muuttaa  
työnteon perusteella. Maa, jossa kaikkien osaamista arvostetaan ja jokaisella on mahdolli-  
suus kehittyä. Suomen ei pidä enää olla maa, jossa työhaastatteluun ei pääse kuin suoma-  
laisella nimellä. Toimiva integraatio vaatii muutosta myös suomalaistaustaisten asenteissa.

Erityisesti työelämän ulkopuolella olevien kotouttamisesta otetaan nyt vastuu. Kun ko-  
konaisvastuu siirtyy kunnille, on niiden huolehdittava, että maahan muuttaneet saavat tar-  
vitsemansa palvelut. Työmarkkinat, koulutuspalvelut sekä sosiaali- ja terveyspalvelut tu-  
lee saada toimimaan niin, että jokainen voi niissä pärjätä ja vahvistua riippumatta sukupuol-  
estaan, lähtötaidoistaan ja taustastaan.

Arvoisa puhemies! Nyt kun järjestön roolia ansaitusti korostetaan, tulee niiden toiminta  
ja niissä luotujen toimintamallien juurruttaminen julkisiin palveluihin turvata. On aiempaa  
tärkeämpää, että kotoutuminen saadaan riittävän hyvin käyntiin, kun kotoutumisen nopeut-  
tamiseksi kotoutumisjakso tiivistetään kahteen vuoteen.

Vasemmistoliitto sitoutuu uusiin muutoksiin, mutta kannamme huolta resursseista. Re-  
sursseja tarvitaan henkilöstökuluihin ja prosessien uudistamiseen, toimivien käytäntöjen  
testaamiseen ja niiden ylläpitämiseen, ja kotoutumista vahvistavan toiminnan resurssit on  
turvattava. Vain siten voimme luoda yhteiskuntaa, joka on aidosti yhdenvertainen kaikille,  
ei harvoille.

Arvoisa puhemies! Kotouttamiseen panostaminen on järkevää inhimillisesti ja taloudel-  
lisesti. Se maksaa itsensä takaisin maahan muuttaneiden ja heidän jälkeläistensä parempa-  
na työllisyytenä ja osallisuutena. Tästä meidän ei pidä tinkiä.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Bergqvist.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

15.32 **Sandra Bergqvist r** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarve kuulua johonkin on inhimillinen: perheeseen tai ryhmään, mutta myös yhteiskuntaan. Tämän päivän keskustelulla on paljon arvoa: sillä, että me puhumme kotoutumisesta myös myönteisessä hengessä. Haluamme toivottaa ihmiset tervetulleiksi tänne. Haluamme, että he viihtyvät ja voivat hyvin osana suomalaista yhteiskuntaa.

Svenska riksdagsgruppen välkomnar varmt redogörelsen. Diskussionen om integration har länge kretsat kring individen. Nu sätter vi fokus på strukturerna och hur vi via dem kan stöda individen så att man känner sig inte bara integrerad utan också delaktig.

Arvoisa puhemies! Kotoutumispoliittisen selonteon keskeisenä ajatuksena on panostaa entistä tehokkaammin kotoutumiseen jo alkuvaiheessa, jolloin ihminen on muuttanut Suomeen. Kuntien rooli kotoutumisessa on äärimmäisen tärkeä. Se korostuu entisestään, kun työvoimapaalvelut siirtyvät TE-toimistoilta kunnille vuonna 2024. RKP-johtoisissa kunnissa on pääsääntöisesti panostettu kotoutumiseen, koska pidämme sitä arvokkaana.

Oma kotipaikkakuntani Nauvo tuli maailmankuuluksi kertaheitolla, kun otimme vastaan satakunta pakolaista muutama vuosi sitten. Erityistä siinä oli se, että koko pieni paikkakunta osallistui auttamiseen. Järjestettiin vaate- ja lelukeräys, paikalliset yhdistykset loivat erilaisia yhteistyömuotoja, ja paikalliset yrittäjät tarjosivat töitä. Tämä sai osakseen paljon myös kansainvälistä huomiota, ja sitä alettiin kutsua Nauvon malliksi. Kotoutumista edistävä työ ei ole pelkästään viranomaisten asia, vaan siinä on kyse myös lähiyhteisön laajasta yhteistyöstä.

Moni on kuullut myös Närpiöstä, jossa 16 prosenttia väestöstä on ulkomaalaistaustaisia. Närpiön kotoutumismalli on selkeä. Siinä korostetaan työpaikan merkitystä. Työn kautta pakolaiset voivat olla aktiivisia ja tulla osaksi lähiyhteisöään.

Bland annat kompetenskartläggning av tidigare kunskaper bör göras snabbt och individens kunskaper och styrkor bör utnyttjas betydligt bättre än vad vi gör i dag. Åtgärder som dessa är nyckeln till en lyckad integration, att strukturerna uppmuntrar och hjälper individen att hitta arbete, att hitta vänner, att hitta hobbyer och till sist att hitta ett nytt liv i Finland.

Arvoisa puhemies! Selonteossa maahanmuuttajanaiset nostetaan erityiseksi kohderyhmäksi. Liian monet naiset ovat tällä hetkellä työelämän ulkopuolella eivätkä pääse osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Heidät on tärkeä tavoittaa ja tukea heitä kohti työelämää. Uusia toimintatapoja tarvitaan erityisesti äitien tukemiseksi. Selonteossa on hyvä ehdotus sellaisten perhekeskusten perustamisesta, joissa kielikursseja olisi mahdollista järjestää perheystävällisellä tavalla.

Ärade talman! Språkkunskaper är en av nycklarna till en lyckad integration. Kan du språket så är tröskeln för all annan delaktighet mycket lägre. Integration ska vara möjligt på båda inhemska språken och ibland också parallellt. Vi i SFP stöder detta varmt och ser i många kommuner hur framgångsrik integration på svenska kan vara. För många är svenskan nämligen ett enklare språk att lära sig.

Arvoisa puhemies! Ruotsalainen eduskuntaryhmä tukee aktiivisesti eri toimenpiteitä työperäisen maahanmuuton lisäämiseksi. Yhtä aktiivisesti tuemme myös sellaisia toimenpi-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

teitä, joilla voimme auttaa ja suojella hädänalaisia ihmisiä. Kotoutuminen on ratkaisevaa tulevaisuutemme kannalta. Suomalaiset yritykset tarvitsevat uusia työntekijöitä, ja suomalaisen yhteiskunnan on kyettävä houkuttelemaan tänne lisää nuoria. Meidän on onnistuttava siinä nykyistä paremmin. On hienoa, että otamme nyt konkreettisia askeleita oikeaan suuntaan.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Östman.

**15.37 Peter Östman kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Euroopan rajoille rakennetaan EU:n hyväksynnällä kilpaa piikkilanka-aitoja, jotta turvapaikkaa haluavat ihmiset eivät pääsisi rajan yli sitä hakemaan. Samaan aikaan keskustelu maahanmuuton ja kotouttamisen haasteista täällä kotikentällä leimataan usein paheksuttavaksi ja ehdotukset järjestelmän kehittämisestä perustuslain tai kansainvälisten sopimusten vastaisiksi.

Poteroihin kaivautuminen ei hyödytä. Meidän täytyy pystyä puhumaan maahanmuuton ja kotouttamisen ongelmista avoimesti ja inhimillisesti, ilman kiihkoa ja syyllistämistä. Toisaalta jos käsittelemme ilmiötä silkkihansikkain, teemme karhunpalveluksen sekä maahanmuuttajille että myös yhteiskunnalle.

Värderade talman! Vi måste våga diskutera utmaningarna gällande invandringen och integrationen öppet och medmänskligt, utan aggressioner och beskyllningar.

Arvoisa puhemies! Selonteko pyrkii vastaamaan tarkastusvaliokunnan vaatimukseen kotouttamisen kehittämisestä. Ehdotetut toimet voisivat olla jämäkämpiäkin, kun otetaan huomioon, millä terävyydellä eduskunta on asioita edellyttänyt. Kotoutumista on onnistuttava tehostamaan, jotta Suomeen tuleva henkilö pääsee nopeasti kiinni itsenäiseen elämään, työllistyy ja kokee olevansa osa yhteiskuntaa.

Kielitaito on avain työmarkkinoille. Kotoutuskoulutuksessa kielitaidon tavoitetaisiin ylittää kuitenkin vain joka kolmas osallistuja. Kielen oppimiseen vaikuttaa moni tekijä. Huono tulos tuskin paranee vaihtamalla koulutuksen järjestäjää tai lisäämällä hankintojen tulosperustaisuutta. Tarvitsemme keppiä ja porkkanaa osallistujille. Kristillisdemokraatit on esittänyt työmarkkinatukeen pohjoismaiseen tapaan kielilisää, joka kannustaa nopeaan kielen oppimiseen ja palkitsee siitä. Nykyisellään sosiaaliturvajärjestelmä syrjäyttää maahanmuuttajia työelämästä.

Arvoisa puhemies! Motivaatio integroitua on usein korkealla heti maahan saapumisen jälkeen. Jos aitoa tarttumapintaa yhteiskuntaan ja työelämään ei saada nopeasti, motivaatio voi lopahtaa. Siksi on tärkeää, että luokahuoneessa istumisen sijaan päästään nopeasti oppimaan kieltä ja yhteiskunnan tapoja käytännön elämässä.

Arvoisa puhemies! Maahanmuuttajaäitien kotoutuminen vaikuttaa myös lasten ja koko perheen Suomeen sopeutumiseen. Selonteossa on aivan oikein huomioitu äitien tarve sellaisille kotoutumistoimille, joihin he voivat osallistua hoitaessaan lapsia kotona.

Kotouttamispolitiikalla on ehkäistävä syrjäytymistä ja segregaatiota. Huolta herättää kasvava jengiväkivalta, jossa mukana on maahanmuuttajataustaisia nuoria. Väkivalta ei tietenkään ole ainoastaan maahanmuuttajataustaisten nuorten ongelma, eikä kaikkia maahanmuuttajanuoria saa leimata väkivaltaisiksi. [Sebastian Tynkkynen: Kuka niin on tehnyt?] Silti emme voi sulkea pois ilmiön yhteyttä epäonnistuneeseen kotouttamiseen. Tar-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

vitsemme siksi täsmätoimia, muuten ajaudumme Ruotsin tielle. Yhdeksi nuorisoväkivallan syyksi tutkijat ovat todenneet koston ajatukset.

Olemme ydinkysymyksen äärellä: Millaiseen arvojärjestelmään lapset ja nuoret Suomessa kasvavat? Tukeeko koulun lisäksi kotien ja yhteisöjen kasvatusta rauhallista yhteiseloa? Väkivallan taustalla voi olla myös traumoja ja kaltoinkohtelua. Näihinkin lasten ja nuorten, taustasta riippumatta, on saatava apua varhain.

Arvoisa puhemies! On uskallettava myös katsoa eroja eri maahanmuuttajaryhmien kotoutumisesta ja tunnustettava niiden haasteet. Siten voimme puuttua oikeisiin asioihin ja auttaa jokaista Suomeen tulevaa parhaalla mahdollisella tavalla löytämään paikkansa yhteiskunnassamme. Toisaalta on muistettava, että lopulta on kyse aina yksilöistä.

Värderade talman! Till sist: Redogörelsen bygger på förslag till bättre samarbete mellan olika aktörer. Integrationen lyckas enbart om den offentliga sektorn samarbetar med företag, organisationer och religiösa samfund. [Puhemies koputtaa] Det finns inga enkla lösningar, men vi måste lyckas bättre med integrationen än hittills.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Harkimo.

**15.42 Harry Harkimo liik** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Kotoutuminen on kaksisuuntainen prosessi. Yhteiskunnan tulee olla avoin uusille tulijoille ja tarjota maahanmuuttajille monipuolisia palveluita, jotka mahdollistavat sujuvan kotoutumisen suomalaiseen yhteiskuntaan. Samalla heiltä, jotka muuttavat Suomeen, voidaan edellyttää halukkuutta ja aktiivista pyrkimystä kotoutua yhteiskuntaan.

Onnistunut kotoutumisen strategia koostuu oikeuksista ja velvollisuuksista. Kotoutumisen ytimessä on osallisuus yhteiskuntaan. Sellainen kotoutumisstrategia, jossa maahanmuuttajia yritetään kotouttaa istuttamalla heitä ensimmäiset kolme vuotta kieliopinnoissa muiden maahanmuuttajien kanssa, ei toimi. Kotoutumisen avaintekijä on työ. Työ tarjoaa tekijälleen mahdollisuuden olla arvokas osa yhteiskuntaa, omanarvontunnetta, yhteisöllisyyttä, kielelle ja kulttuurille altistumista ja käytännössä oppimista.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Vuoden 2018 tilastojen mukaan ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten työllisyysaste oli 55—57 prosenttia vuonna 2018. Se on 18 prosenttia matalampi suomalaistaustaisiin verrattuna. Tälle asialle on tehtävä jotain. Hyvinvointivaltion rakenteet eivät kestä tätä maahanmuuton kasvaessa. Työn lisäksi tulee olla myös mahdollisuus opiskella kieltä ja muita opintoja työn ohella. Kaiken pohjana tulee kuitenkin olla työn tekeminen. Se on osa myös suomalaista yhteiskuntaa, koska ilman, että työhön kykenevät tekevät töitä, ei hyvinvointiyhteiskunta toimi.

Kotouttaminen ei ole ainoastaan palvelujen tarjoamista ja avoimuuden lisäämistä. Itse-ruoskimisen sijaan tulee myös ymmärtää, että on niitä, jotka ovat joko kykenemättömiä tai haluttomia kotoutumaan suomalaiseen yhteiskuntaan. Ei se ole aina meidän suomalaisten vika, jos näin on. Tästä syystä maahanmuuttajien kotouttamiselle on luotava velvollisuuksia. Niitä on asetettava sekä tukien että oleskelulupien osalta. Kaiken lähtökohtana on oltava, että henkilö, joka ei pysty elämään meidän lakiemme mukaan, on voitava poistaa nykyistä helpommin maasta.

Tukipolitiikka on yksi tapa luoda velvollisuuksia kotouttamiselle. Jos tulee töihin Suomeen ja perhe tulee mukana, eikö ole oikein, että silloin pystyy palkalla elättämään perheensä? Jos kotoutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan työtä tekemällä tai opiskelemalla ei

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

kiinnosta, eikö silloin pitäisi olla mahdollista tarkastella tukia? Tukipolitiikan pitää olla reilua. Se ei saa lamauttaa tänne muuttaneita elämään tuilla, vaan sen pitää kannustaa kotoutumaan töihin ja opiskelemaan.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Oleskeluluvan tai kansalaisuuden saamiselle on asetettava tiukempia ehtoja. Jos ei usean vuoden maassa oleskelun jälkeen osaa kieltä eikä ole tehnyt töitä, ei silloin pidä myöntää pysyvää oleskelulupaa saati kansalaisuutta. Kotoutumisohjelmaa on noudatettava ja sen on tähdättävä siihen, että henkilö tulee osaksi yhteiskuntaa. Tuki- ja lupapolitiikan on kannustettava tähän. Mikäli ohjelmassa asetettuihin tavoitteisiin ei päästä, on sillä oltava myös seurauksia.

Suomi on monella mittarilla yksi maailman parhaista maista. Mahdollisuus asua suomalaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa on nähtävä etuoikeutena. Voimme siis edellyttää tänne tulevilta henkilöiltä, että he osoittavat halukkuutta kotoutua ja olla osallisena suomalaisessa yhteiskunnassa. Kotoutumisen mahdollistavat laadukkaat palvelut ja avoin yhteiskunta, mutta lopulta kyse on yksilön halusta ja kyvystä kotoutua. Ne, jotka sopeutuvat suomalaiseen kulttuuriin, yhteiskuntaan ja sääntöihin ja osallistuvat tekemään töitä, ovat tervetulleita rakentamaan huomisen Suomea.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Näin. — Ja ennen debattikeskustelua annan ministeri Haataiselle 3 minuutin puheenvuoron. Olkaa hyvä.

**15.47 Työministeri Tuula Haatainen:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia näistä puheenvuoroista ja tästä keskustelusta. Tässä alussa käytiin läpi tätä menettelytapaa, mikä tämä selonteko on. Eli tarkoitushan on, että tämä selonteko toimii ikään kuin lähetekeskusteluna, eduskunnan kannan määrittelynä siihen, miten tulemme jatkossa valmistelevaan lainsäädäntöä, tekemään uudistukset tarvittavaan lainsäädäntöön, kotoutumislainsäädäntöön, ja myös tekemään tarkemman toimenpideohjelman.

Täällä nostettiin esiin monia keskeisiä ja tärkeitä asioita, jotka puhuttavat laajemminkin meidän yhteiskunnassamme, ja se, mikä nousee aina esiin, on tämä velvoittavuus. Kyllä on tärkeää, että tänne tulevilla on myös velvoitteita, ja oma aktiivisuus kotoutumisessa on tietenkin tärkeää. Me kaikki tiedämme, lainsäätäjät eduskunnassa tietävät, että jos ei sitä kotoutumissuunnitelmaa noudata, niin silloin voidaan myös työttömyysturvaa rajoittaa tai toimeentulotukea alentaa. Eli tässä ovat olemassa ne keinot.

Me tiedämme työllisyysasteesta myös sen, että meillä työllisyysaste täällä Suomessa maahanmuuttajien keskuudessa on alhaisempi kuin muissa Pohjoismaissa. Mutta sitten jos verrataan täällä syntyneitä, niin täällä syntyneiden keskuudessa työllisyysaste on Suomessa alhaisempi kuin muissa maissa. Eli se työllisyysaste kaiken kaikkiaan on meillä alhaisempi, ja se heijastuu tietenkin tässä.

Työllistymisen esteenä maahanmuuttajataustaisilla on tietenkin — niin kuin täälläkin puheenvuoroissa tuli esille — usein kielitaidon puute. Myös voi olla hyväkin osaaminen tietyissä asioissa ja koulutustaso, mutta se ei vastaa täällä työmarkkinoita. Sitten on myös ihan selkeää syrjintää työhönotossa. Täällä viitattiin myös rekrytointimenettelyihin, joilla voidaan edesauttaa sitä, että maahanmuuttajataustaiset löytäisivät työhön. Kaikkia näitä keinoja pitää nyt voimallisesti viedä eteenpäin, ja näistä on myös tehty kokeiluja: esimerkiksi kunnat ovat tehneet kokeiluja anonyymistä rekrytoinnista, ja niistä on hyviä kokemuksia.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

Lisäksi hallituksen toimia, joita tehdään työllisyyspolitiikassa, on muun muassa pohjoismainen työvoimapalvelumalli. Sehän tukee nyt sitä, että maahanmuuttajataustaisten ihmisten työnhakua myös aktivoidaan, koska siellä on myös toimia, joilla kaiken kaikkiaan työllisyyspalveluissa tulee tukea lisää, mutta myös tulee odotus siihen, että ihminen hakee aktiivisesti itse töitä.

Kielikoulutuksesta olen samaa mieltä. Kielikoulutus on jäänyt lapsenkenkiin ja liian vähäiseksi, [Puhemies koputtaa] ja siihen tässä tullaan puuttumaan. Muun muassa kotoutumisselonteko esittää päättökoetta. [Puhemies: Aika!] Olisi lähtötasotesti ja sitten päättötasotesti, jolla voidaan myös määritellä kielitaidon taso. — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Nyt siirrytään debattiin, ja pyydän niitä edustajia, jotka haluavat osallistua keskusteluun, nousemaan pystyyn ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Purra, olkaa hyvä.

**15.51 Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Maahanmuuton ongelmiin auttaa ainoastaan ongelmia aiheuttavan maahanmuuton huomattava vähentäminen. Kun puhutaan kotouttamisen ongelmista, niin ei samaan aikaan kannata puhua huippuosaajien työperäisestä maahanmuutosta, koska näillä asioilla ei ole mitään tekemistä keskenään.

Kotouttamishäiräilyn täytyy loppua. Lapselliset hankkeet, selvitykset, toimenpideohjelmat — vuosi vuodelta tämä sama toistuu. Ne eivät muuksi muuta sitä tosiasiaa, että tietyt ryhmät eivät integroidu missään länsimaassa. Ongelmia syntyy kouluihin, kaduille, sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin ja monelle muulle yhteiskunnan sektorille. Oleellista on huomata, että näissä ryhmissä myös toisen sukupolven työllisyys on alhaisempaa, tuki-riippuvuus ylisukupolvista, syrjäytyminen huomattavan korkeaa. Ja kaiken tämän lisäksi pitää ymmärtää kotouttamiseen käytetyn rahan vaihtoehtoiskustannus. Raha todellakin on pois jostakin muualta.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Mäkisalo-Ropponen, olkaa hyvä.

**15.52 Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viranomaisilla on lainsäädännöllinen vastuu kotoutumispalvelujen järjestämisestä, mutta järjestöjen toiminta on tässäkin asiassa tärkeää, koska ne pystyvät tarjoamaan palveluita matalalla kynnyksellä ja luomaan kontakteja paikallisiin yhteisöihin.

Kotoutumisessa on ensisijaisen tärkeää, että maahanmuuttajat pystyvät luomaan toimivia suhteita paikalliseen väestöön eivätkä jää pelkästään omiin oloihinsa. Kotoutumisen onnistuminen edellyttää siis myös paikallisen väestön halua tutustua maahanmuuttajiin ja myönteistä asennoitumista heitä kohtaan. Tarvitaan paljon myöskin asennemuutosta edelleen.

Kotoutumisessa on siis erityisen tärkeää, että maahanmuuttajat pääsevät sisälle yhteisöön ja integroituvat sitä kautta yhteiskuntaan.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

**15.53 Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun kokoomus kesällä linjasi, että kotouttamisessa on onnistuttava nykyistä paremmin ja että maahanmuuttajilla pitää olla oikeuksien lisäksi myös velvollisuuksia, nämä linjauksemme nosivat aikamoisen äläkän. Voi olla, että joissakin sanavalinnoissa olisimme voineet olla tarkempia, mutta olen todella pettynyt siihen, että kun toimme esiin sen, että maahanmuuttajien, siis lähinnä humanitäärisen suojelun merkeissä Suomeen tulleiden maahanmuuttajien, sosiaaliturva voisi olla sillä tavoin kannustava, että siinä palkittaisiin kielen oppimisesta, siinä palkittaisiin työhön pääsemisestä tai tässä tapauksessa työvoimapoliittisiin toimenpiteisiin osallistumisesta, niin tämä haukuttiin alas ja sitä väitettiin perustuslain vastaiseksi, väitettiin erittäin kevyin perustein.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

**15.54 Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maahanmuuttoon liittyvistä haasteista tulisi olla mahdollista käydä asiallista ja faktoihin perustuvaa yhteiskunnallista keskustelua. Selvää on, että maahanmuuttajien kulttuurinen tausta ja henkilöhistoria vaikuttavat paljon siihen, kuinka helposti he kotoutuvat osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Mitä lähempänä meitä maahanmuuttajan kulttuurinen tausta on, sitä paremmat valmiudet tulijalla on sopeutua osaksi suomalaista yhteiskuntaa ja olla sen tuottava jäsen.

Tosiasia on, että me tarvitsemme maahanmuuttoa, koska ilman sitä meillä ei ole tulevaisuudessa tarpeeksi osaavaa työvoimaa. On siis ehdottoman tärkeää panostaa kotoutumiseen, jotta minimoimme maahanmuuton huonot puolet, jotka voivat ilmetä esimerkiksi kasvavana turvattomuutena. Meidän on opittava muiden, esimerkiksi Ruotsissa tehdyistä, virheistä eikä toistettava niitä.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

**15.55 Sebastian Tynkkynen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on kuultu niin ministerin suusta kuin myös hallituspuolueitten ryhmäpuheista huolestuttavia äänensävyjä siitä, kuinka meidän suomalaisten tulisi kotoutua omassa maassamme. Mutta me olemme suomalaisia, ja jos tänne joku tulee, niin hänen tulee kotoutua. Se, että esimerkiksi maahanmuuttajaryhmät ovat ylikorostettuina tietyissä tilastoissa, esimerkiksi afgaanit seksuaalirikoksissa, on fakta, ja se, että on tiettyjä asenteita syntynyt, johtuu siitä, että liittyy epäilyksiä tällaisiin asioihin, koska tilastot eivät valehtele.

Meillä on tällä hetkellä se tilanne, että kansalaisuuden saaneet ihmiset käyttävät tulkkipalveluja. Tämä on käsittämätöntä. Pitää joko valita niin, että jos saa kansalaisuuden, tulkkipalvelut päättyvät siihen, eli kieltä pitää osata riittävästi, tai sitten toisessa tapauksessa niin, että niistä tulkkipalveluista pitää maksaa. Mutta oletteko te valmiita siihen, arvoisa ministeri, että kielitaitovaatimusta aletaan koventamaan sieltä keskitasolta ylimmälle tasolle eli C-luokkaan, jotta oikeasti Suomen kansalaiset osaisivat suomen kieltä? [Keskeltä: Tai ruotsin!] — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Sankelo, olkaa hyvä.

**15.57 Janne Sankelo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan paikallaan, että kotoutumista pyritään edistämään ja haetaan uusia keinoja sopeutumiseen suo-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

malaiseen yhteiskuntaan. Kaiken a ja o on kuitenkin kielitaito, suomen tai ruotsin taito. Näiden taitojen parantamiseen yhteiskunta voi tarjota uusia keinoja sekä aikuisille että nuoremmille. Riski käpertymiselle on olemassa, ja järjestelmään tarvitaan kannustimia.

Oma motivaatio on kuitenkin tärkein asia. Se on keskeisin asia. Moni asia elämässä on itsestä kiinni, onneksi, myös halu sopeutua erilaiseen elinympäristöön. Työperäisen maahanmuuton hyödyt saadaan parhaiten irti, kun elämä Suomessa saadaan soljumaan, ja siihen oma tekeminen on keskeisin vaikutin.

Ja kannattaa myös muistaa, että tämä maahanmuutto kohdistuu Suomessa erilaisiin kohteisiin — kaupunkeihin mutta myös maaseudulle — ja tähän kotoutumiseen liittyvät kysymykset [Puhemies koputtaa] ja ongelmat ovat usein erilaisia. [Puhemies: Kiitoksia!] Miten tämä aiotaan huomioida?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

**15.58 Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me jaamme täällä salissa tämän aiheen tärkeyden. Työvoiman tarve ikääntyvän väestön yhteiskunnassa on myös jaettu huoli.

Kielitaidon puute on suurin este työllistymiselle maahanmuuttajan itsensäkin mielestä. Tässä kielikoulutuksen järjestämisessä olemme epäonnistuneet. Paikkoja ei ole ollut tarpeeksi, ja laatu on ollut hyvin hajanaista.

Lisäksi olemme rakentaneet katkonaisia polkuja kotoutumiseen. Työllistynyt turvapaikanhakija joutuukin yhtäkkiä karenssille. Valittavat tahot ovat sekä yritys että työllistynyt henkilö.

Lisäksi passivoimme, odotutamme ja jopa laitostamme tänne tulleita. Esimerkiksi vastaanottokeskuksien asumisajat pitäisi rajoittaa maksimissaan vuoteen. Ei ole inhimillistä asua laitoksissa vuosikautia. Tässä olisi selkeä muutoksen paikka.

Kotoutumisselonteko tuo paljon hyviä esityksiä ja on erittäin tervetullut.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, Jukka, olkaa hyvä.

**15.59 Jukka Mäkynen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tänne saliin on tuotu selonteko siitä, miten kotouttamista voitaisiin edistää. Väitän, että sanahelinää: mikään ei tule muuttumaan, koska todellisuudessa kysymys on tämän päivän Suomessa siitä, että tänne tulevilta maahanmuuttajilta pitää odottaa korkeaa motivaatiota kotoutua Suomeen. Täytyy ymmärtää, että suurinta osaa työpaikoista on mahdotonta saada ilman riittävää kielitaitoa. Silti erilaisia tulkkipalveluita tarjotaan henkilöille, jotka ovat olleet maassa niin kauan, että heidän tulisi itse maksaa tulkkipalvelunsa — syystä, että he eivät ole kyenneet tai halunneet oppia suomen kieltä. Tämähän on sitä kotouttamista? Näkeekö hallitus asian siten, että suomalainenkin voisi lähteä kansainvälisille työmarkkinoille ilman riittävää koulutusta, osaamista ja kohdemaassa vaadittavaa kielitaitoa? — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

**16.00 Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa on nyt lueteltu aika moniakin maahanmuuttoon liittyviä ongelmia, mutta kyllä minä itse

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

ajattelen, että nimenomaan kotoutumisella ja siihen panostamalla meidän on mahdollista nimenomaan ennaltaehkäistä niitä ongelmia ja pulmia, mitä mahdollisesti syntyy. [Sebastian Tynkkysen välihuuto] Meillä on hallituksessa muitakin keinoja maahanmuuton ja kotoutumisen parantamiseksi, kun puhutaan esimerkiksi naisten vähäisemmästä osallistumisesta yhteiskunnallisesti. Uudessa perhevapaaudistuksessa myös kannustetaan entistä paremmin naisia työntekoon ja jakamaan perhevapaita ja myös ohjataan maahanmuuttajataustaisia naisia työelämän pariin.

Tässä edustaja Ben Zyskowicz edellä kertoi tästä kokoomuksen kesäkokouksen ulostulosta liittyen tähän maahanmuuttajataustaisten matalampaan sosiaaliturvaan, mikäli ei osaisi suomen kieltä. Hän sanoi, että on kevyin perustein tätä arvosteltu, mutta perustuslain 6.1 § [Puhemies: Aika!] kieltää kyllä asettamasta kansalaisryhmiä eri asemaan ilman hyväksyttävää syytä.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Mykkänen, olkaa hyvä.

**16.01 Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä muun muassa edustaja Zyskowicz varmasti voi vielä täsmällisemmin vastata, mutta edustaja Pekoselle: kyllä käsitys on laajasti se, että perustuslakivaliokunnan kuulemat asiantuntijat ovat lähteneet siitä, että kyllä sosiaaliturvaa voidaan eriyttää kotoutumisajan osalta, jos on osoitettavissa, että sillä pystytään kotouttamaan paremmin töihin ja suomen kielen oppiin.

Ja kun tarkastusvaliokunta todella sanoo, että kotoutumisajalta saatava kulukorvaus kannustaa sosiaaliturvan varassa pysymiseen ja että järjestelmän ei tule kannustaa tukien varassa elämiseen, niin kysyn vielä ministeriltä, että kun viittasitte siihen, että kyllä nytkin voidaan näitä karensseja käyttää kotoutumisajan tukiin — vastaanottorahan osaltahan niitä käytetään hyvin vähän, se näkyy myös mietinnössä tarkastusvaliokunnalta — niin voitteko kertoa, kuinka paljon käytetään oleskeluluvan saaneen kotoutumisjakson aikana näitä karensseja, koska meidän käsitys on, että niitä ei juuri käytetä ja tässä täytyisi olla voimakkaammat porkkanat. Se on rakkautta, että me kotoutamme töihin, [Puhemies koputtaa] ei työttömäksi.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Biaudet.

**16.03 Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on todella paljon puhuttu kielitaidon merkityksestä, ja mielestäni se on tietenkin tärkeää, mutta miksi kokoomukselle eivät sitten kelpaa ne, jotka ovat töissä ja ovat kielitaitoisia? Meillä on lukuisia nuoria turvapaikanhakijoita, jotka ovat täällä olleet jo vuosikausia ja mielellään haluavat jäädä, ja he ovat kouluttautuneet — ja silti ei kelpaa, heille ei voi tarjota oleskelulupaa. Ainakaan tähän asti ei ole kelvannut.

Paraskaan asiantuntijahan ei jää Suomeen, jos hänen vaimolleen ja lapselleen huudetaan rasistisesti kadulla ja hänet pysäytetään kadulla tai rajalla joka kerta, kun hän kohtaa viranomaisen. Meidän on tehtävä paljon siis myös asenteiden kanssa. Me tarvitsemme maahanmuuttajia huomattavasti enemmän tulevaisuudessa. Me voimme pyrkiä tekemään kotoutumisen mahdollisimman helpoksi, ja voimme oppia paremmin tunnistamaan heidän voimavaransa ja tarjoamaan maailman parasta koulutusta silloin, kun se ei ihan riitä. On absurdia, että maahan muuttaneiden naisten [Puhemies koputtaa] työllisyys on niin matala.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

la, vaikka yli 40 prosenttia heistä on korkeakoulututkinnon saaneita. [Sebastian Tynkkynen: Islam on absurdi uskonto!]

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Laakso, Sheikki, olkaa hyvä.

**16.04 Sheikki Laakso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Aittakumpu täällä toi esimerkkinä tarinan, että korkeakoulutettu henkilö haki töitä ja ei niitä sitten saanutkaan. Veikkaan kuitenkin rehellisesti sanottuna, että korkeakoulutyöpaikoissa, missä vaaditaan korkeakouluosaamista, todennäköisesti on kaikkein vähiten minkäänäköistä syrjintää tähän asiaan. Sen täytyy olla melkein yksittäistapaus mielestäni.

Mutta jos tämä korkeakoulutettu kaveri on hakenut haalarihommiin, niin tämä sama ilmiö on ollut jo kaksikymmentä vuotta Suomessa kantasuomalaisten keskuudessa, että korkeakoulutettu ihminen ei ole päässyt siivousfirmaan töihin kuin vasta sen jälkeen, kun on unohtanut sen oman korkeakoulututkinnon ja jättänyt sen ilmoittamatta työhakemuksessa. Ja se johtuu vain siitä, että yleensä korkeakoulutetut henkilöt eivät välttämättä ole niin innokkaita tekemään niitä töitä [Puhemies: Aika!] eivätkä missään nimessä pysy sillä alalla. — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, Kimmo.

**16.05 Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty tänään erinomaisia ryhmäpuheenvuoroja, mutta minun silmiini ja korviini kalskahti kaksi kylmää ja kovaa ryhmäpuheenvuoroa, kokoomuksen ja perussuomalaisten. [Oikealta: Oh-hoh!]

Kannattaa muistaa Sakari Topeliuksen sanat Maamme kirjassa 1875, keitä me suomalaiset olemme. Hän määritteli lähtökohtaisesti näin: kyseessä on erilaisia kansallisuuksia, erilaista kieltä puhuvia, eri taustan omaavia ihmisiä, mutta suomalaisuus määrittyy siitä, että me asumme täällä, me teemme työtä tämän maan eteen, me noudatamme tämän maan lakeja ja rakastamme tätä isänmaatamme. Antakaa kaikille, myöskin maahanmuuttajille, tämä oikeus isänmaahan. [Kai Mykkänen: Ehdottomasti!] Te kiellätte sen noissa kovissa, kylmissä puheenvuoroissanne.

Edustaja Tynkkynen, sanoitte, että tilastot eivät valehtele. Vanha sanonta: valhe, emä-valhe, tilasto. [Sebastian Tynkkynen: Jaha, oho!] Puhumme rikoksista, rikollisista ja rikoksiin syyllistyneistä, ja te viittaatte maahanmuuttajiin, että he syyllistyvät kuulemma enemmän. [Puhemies koputtaa] Kyllä, 11 prosenttia rikoksista Suomessa on maahanmuuttajataustaisten. [Puhemies: Kiitoksia, aika!] 3,5 prosenttia on maahanmuuttajien koko-naisosuus. Mutta kun jätetään turistit pois siitä, [Puhemies: Kiitoksia!] luku on 4,2 prosenttia. Eikö se ole väkilukua vastaava osuus rikoksista?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Meri, olkaa hyvä.

**16.06 Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Minä vai? — Kiitos, arvoisa puhemies! En kuullut, kun edustaja Kiljunen väitti, että tilastotietokin on jo valhe ja emävalhe, mutta se siitä populismista.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

Työperäinen maahanmuutto. Se on ihan eri asia kuin se, mistä me nyt puhumme: kotoutuminen, ihmisen kotoutuminen. Lähten ulkomaille töihin, ei minua odota siellä sosiaalipalvelut ja kielikoulutukset. Menen Yhdysvaltoihin. Oletetaan, että osaan englantia ja minulla on ammattitaito, mitä minä sinne muuten tulen. Tämä on aivan eri asia, mistä me nyt puhutaan.

Toteamme täällä, että me olemme epäonnistuneet, kun ihminen ei osaa kieltä. Kyllä minä katsoisin, että enemmän vastuu on ihmisellä itsellään, että hän on epäonnistunut siinä, että hän ei ole joko halunnut tai viitsinyt käydä kursseilla. Ei kai se nyt meidän vika voi olla, että me olemme epäonnistuneet. Enemmän vastuuta yksilölle.

Ja toivon, että me jatkossa puhumme ihan tavallisen kansan normeilla ja sanoilla. Ihmettelen kyllä, että kokoomus on olevinaan kriittisellä äänellä, mutta ei voi käyttää edes sanaa kantasuomalainen.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Östman, olkaa hyvä.

16.08 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä puhutaan pääosin maahanmuuttajatyöntekijöistä, vaikka Suomessa on 10 000 maahanmuuttajayrittäjää, jotka työllistävät noin 30 000 henkilöä. Selonteossa todetaan, että yritystoimintaa jarruttaa tiedon puute, puutteet suomen tai ruotsin kielen taidossa sekä verkostojen vähäisyys. Osa maahanmuuttajista hyötyisi siitä, jos kotoutumiskoulutusta ja ammatillista koulutusta voisi sovittaa yhteen nykyistä joustavammin. Lisäksi todetaan, että maahanmuuttajat täytyy ottaa huomioon omana ryhmänään myös yrittäjyysstrategiassa. Kysyn hallitukselta ja asianomaiselta ministeriltä, mitkä ovat nämä konkreettiset korjaustoimet, joiden kautta nämä epäkohdat saataisiin kuntoon.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

16.09 **Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on aivan oikein puhuttu muun muassa kielitaidosta. Ja asiahan on todella niin, että maahanmuuttajien tilanteet ovat hyvin erilaisia, myöskin korkeakoulutetuilla on vaikeuksia päästä työelämään erinäisistä syistä.

Tapasin itse asiassa tänään erään Lähi-idästä muuttaneen henkilön, joka on ryhtynyt täällä Suomessa yrittäjäksi. Olen hänen kanssaan useita kertoja keskustellut. Kysyin häneltä ajatuksia tähän tämpäpäiväiseen keskusteluunne, ja hän toi saman asian esille: kielitaito. Kielitaito on avainasemassa siinä, että henkilö pääsee yhteiskuntaan mukaan. Hän myös muisteli lämpimästi aikojaan Pohjois-Suomessa, kun hän oli Suomeen muutettuaan aluksi siellä asunut, ja pyysi lähettämään sinne terveisiä — ja sain ne sinne välittää.

Jokaisella suomalaisella, Suomessa asuvalla ja suomalaisella, on mahdollisuuksia osallistua kotouttamiseen esimerkiksi ottamalla yhteyttä ja olemalla ystävällinen ja avulias maahanmuuttajia kohtaan.

Haluaisinkin kysyä ministeriltä, mitä toimia aiotaan tehdä, jotta jokaiselle maahanmuuttajalle saataisiin yhteys myös suomalaisiin, muihinkin kuin viranomaisiin.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

**16.10 Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus julkisti keksällä kotouttamisohjelmansa, ja tätä tarkoitusta varten tutustuimme muiden EU-maiden käytäntöihin. Esimerkiksi Itävallassa turvapaikanhakija on hakuprosessin aikana oikeutettu taskurahaan, mutta ei ole pääsyä työmarkkinoille. Sosiaaliturva on eriytetty siten, että ei-pakolaisen maahanmuuttajan on odotettava perustoimeentuloa viisi vuotta.

Saksassa maahantulijalta edellytetään jo ennakkoon kielitaitoa. Pysyvän oleskeluluvan saamiseksi on: asuttava maassa yhtäjaksoisesti viisi vuotta, oltava riittävä toimeentulotaso, maksettu sosiaaliturvamaksuja 60 kuukauden ajan, tason B1 kielitaito, tuntemus maan juridisesta ja sosiaalisesta järjestelmästä sekä riittävä asunto.

Tanskassa tavallista toimeentulo- tai opintotukea saa vasta, kun on asunut maassa yhdeksän vuoden ajan 10 vuoden aikavälillä ja tehnyt töitä 2,5 vuoden edestä.

Arvoisa puhemies! Kysyn nyt ministeriltä, mikä siinä on [Puhemies koputtaa] niin kummallista, että kun kokoomus ehdottaa, että sosiaaliturvaa voitaisiin [Puhemies: Aika!] edes hiukan eriyttää, niin me saamme vastaamme aikamoisen vastustuksen ja ryöpyn, että [Puhemies: Aika!] kaikki on perustuslain ja EU-sopimusten vastaisia. [Sheikki Laakso: Kyllä oli julmia eurooppalaiset, raakalaisia suorastaan!]

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

**16.11 Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tässä on erotettava työperäinen maahanmuutto ja humanitäärinen maahanmuutto toisistaan. Työperäinen maahanmuuttaja pääsee heti täällä töihin, ja hänen on paljon helpompi kotoutua. Kaikki eivät edes halua kotoutua, koska he ovat täällä maassa vain lyhyen aikaa, mutta heillä on siihen paljon parempi mahdollisuus. Sen sijaan tämän humanitäärisen maahanmuuton osalta me ei olla riittävästi kotoutumisessa onnistuttu. Se on kiistaton tosiasia. Siinä tarvitaan sekä tukea, eli kielenopetusta et cetera, että myös kannustimia, jotta on myös taloudellinen motivaatio ottaa töitä vastaan, koska vain työn kautta pääsee integroitumaan järjestelmään. Jos ei integroiduta, tulee muita ongelmia.

Sitten edustaja BiauDET'lle haluan sanoa sen, että totta kai, jos meillä on turvapaikanhakija, joka on sitten löytänyt täältä työpaikan ja on integroitunut Suomeen, hän voi sitten hakea sen työpaikan perusteella oleskelulupaa ja se on varmaan viisasta sitten usein myöntää, mutta sitä ei saa sotkea tähän turvapaikkajärjestelmään. [Puhemies koputtaa] Se on konaan eri asia.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

**16.12 Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä Satosen puheenvuorosta on hyvä jatkaa, koska työ on nimenomaan sitä parasta sosiaaliturvaa. [Kai Mykänen: Kyllä!]

Keskustelu kielitaidosta tietenkin, kun haalarihommistakin puhuttiin, tulee vastaan myös juurikin näissä tehtaissa, joissa tällä hetkellä koetaan jonkinlaista työvoimapulaa. Siinä, että voitaisiin palkata vaikkapa tällainen jo hiukan kotoutunut Suomessa oleskeleva ulkomaalainen, vastaan tulee turvallisuus. Jos ei osata kunnolla kieltä, niin ei voida tehdä niissä olosuhteissa myöskään turvallisesti työtä. Tämä tehdas on nyt tässä yksi esimerkki.

Sen takia, kun tässä nyt peräänkuulutetaan tätä työvoimaa ja sen tarvittavuutta, olisi toki ihan suotavaa, että työnantajakin sitten itse ottaisi vastuuta myös siitä, että jos hän kokee,

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

että tarvitsee hyvää työvoimaa ja sitä on siinä kulmilla saatavilla, niin myös käyttäisi aikaa siihen kielen opetukseen ja samalla myös osallistuisi tätä kautta kotouttamiseen. Olisiko näin ollen valtiolla tässä sitten ministerin mielessä vielä joku rooli, [Puhemies koputtaa] jossa voisi tukea? [Arto Satonen: Hyvä kysymys!]

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitos. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

**16.13 Sakari Puisto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä selonteossa käsitellään näitä kotoutumispolkuja, niiden tehostamista, nopeuttamista, erilaista palveluntarjontaa. Tämä kuulostaa hyvin samanlaiselta kuin ne aikaisemmat kotouttamisen toimitasuunnitelmat.

Se, mitä tässä tarvitsisi tehdä, on täysin realistinen arvio siitä, mitä odotukset näiden ongelmallisten laajamittaisten maahanmuuttoryhmien osalta ylipäättänsä voivat olla niin kauan kuin meillä on edes suurin piirteinkään tällainen sosiaaliturvajärjestelmä kuin meillä on, jossa velvoittavuus tarkoittaa ehkä jotain pientä karensia tai pientä leikkausta, mutta niissä ei tosiasiassa ole mitään pakkoa tehdä mitään. Edelleen meidän järjestelmässämme ei ole mitään valintakriteerejä suhteessa siihen, miten tulijat sopeutuisivat Suomeen, tai palautukset eivät toimi siten, että sopeutumattomat palautettaisiin. Oleskeluluvat, kansalaisuudet ovat lyhyitä.

Ja toisena kysyisin vielä: mikä tämä aikahorisontti oikein on? Ensimmäisen sukupolven maahantulijat eivät ole sopeutuneet, toisen sukupolven tulijat eivät ole hekään sopeutuneet, [Puhemies koputtaa] jotkut ongelmat ovat vain lisääntyneet. Kuinka monta sukupolvea tässä on oikein aikomus kestää?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

**16.15 Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Opiskelin aikanaan yleistä historiaa ja erikoistuin gradussani siirtolaishistoriaan. Suomesta lähdettiin töihin tehtaisiin, kaivoksille, metsätöihin, piioiksi, rengiksi, ja kielitaito oli yleensä lähtiessä nolla. Fingelskaa opittiin, kun oli pakko oppia.

Toki täytyy myöntää, että ajat ovat nyt hyvin erilaiset ja töiden vaatimukset ovat hyvin erilaiset. Mutta se, mitä maailmanhistoriasta voidaan oppia, on ainakin se, että toimettomista nuorista miehistä isoina ryhminä ei ole seurannut koskaan mitään hyvää. Ihmiset pitää saada kiinnittymään yhteiskuntaan, heidän pitää tuntea merkityksellisyyttä, ja työ on siinä paras keino.

Ihan konkreettinen kysymys: kun meillä on vastaanottokeskuksissa toimettomia ihmisiä, onko heille tarjottu mahdollisuutta esimerkiksi maatiloille ja marjanpöimintaan, kun niissä tehtävissä on ihan selvästi ollut pulaa kesän aikana? — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitos. — Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

**16.16 Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen keskustellut usean pitkään Suomessa asuneen maahanmuuttajataustaisen ihmisen kanssa, ja moni heis-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

tä sanoo, että kotoutuminen loppui siinä vaiheessa, kun Suomessa kotouttaminen alkoi, johtuen juurikin näistä palveluista.

Tämä selonteko nojautuu jälleen tällaiseen pyhään kolmiyhteisöön: Kela, sossu ja järjestöt. Tässä tulee lisää palveluita ilman minkäänlaista vastuuta, ja tämä on nimenomaan se virhe, mikä me Suomessa ollaan tehty. Lisäksi pidän erittäin huonona sitä, että tässä vietään kielikoulutusta kotiaideille sinne kotiin, jossa siis edelleen alisteisessa asemassa olevat naiset pidetään jatkossakin nyrkin ja hellan välissä.

Kaiken lisäksi selonteko syyttää surkeasta kotoutumisesta suomalaisia. En oikein ymmärrä. Eikö nyt kannattaisi lopettaa tämä maahanmuuttajien pitäminen lapsina ja edellyttää heiltä jonkunäköistä omaa vastuuta ja [Puhemies koputtaa] myöskin vastavuoroisuutta turvan vastapainoksi?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Myönnän vielä kolme vastauspuheenvuoroa, sen jälkeen ministeripuheenvuoro, ja sitten puhujalistaan. — Edustaja Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

**16.17 Sanni Grahn-Laasonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos Suomeen tuleva ihminen saa ehkä jatkuvastikin kuulla olevansa ei-toivottu, niin kuinka voimme olettaa hänen kotiutuvan osaksi suomalaista yhteiskuntaa? [Kimmo Kiljunen: Erittäin tärkeä pointti!] Kotoutumisen onnistumisessa on kyse koko yhteiskunnan tasoisista toimituksista, siis meidän kaikkien asenteista, ja meidän pitäisi pystyä näitä asenteita muokkaamaan niin työpaikoilla, arjessa, kaduilla kuin eduskunnassakin avarakatseisemmiksi ja kitkeä rasismia ja syrjintää. Maahanmuutto ja kansainvälinen liikkuvuus kasvavat vauhdilla, ja se on ihan tosiasia ja on täälläkin monta kertaa todettu, että Suomi ei tule ilman ulkomaista työvoimaa pärjäämään.

Tässä hallituksen kotoutumisselonteossa on monia hyviä kirjauksia ja monia kauniita tavoitteita, mutta minä olisin kaivannut siltä huomattavasti terävämpiä tekoja, siis ihan konkreettisia uudistuksia, joilla esimerkiksi muokataan meidän kotoutumispalveluja joustavammiksi, vaikuttavammiksi ja yksilölähtöisemmiksi, tehtäisiin aidosti nopeampia polkuja koulutukseen ja työelämään, [Puhemies koputtaa] ja perhevapaaudistusta, joka lisäisi maahanmuuttajalasten osallistumista varhaiskasvatukseen ja naisten työllistymistä.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Immonen, olkaa hyvä.

**16.19 Olli Immonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muissa Pohjoismaissa maahanmuuttajien kotouttamiseen on lisätty tiukkaa velvoittavuutta. Esimerkiksi Tanskassa kotouttamisohjelmiin osallistuminen on pakollista kaikille pakolaisina tulleille henkilöille ja perheen yhdistämisen kautta tulleille perheenjäsenille. Ohjelman ja siihen sisältyvän lopputestin suorittaminen on ehto pysyvän oleskeluluvan saamiselle. Tanskassa maahanmuuttajiin, jotka elävät pelkkien sosiaalietuuksien varassa tietyn ajan ja ovat olleet maassa alle viisi vuotta, voidaan soveltaa erityistä kotimatkadirektiiviä, ja heidät voidaan käskä poistumaan maasta. Kysynkin vastaavalta ministeriltä: minkä takia Suomen hallitus ei ole halunnut lähteä ottamaan mallia Tanskasta tai vaikkapa Norjasta näiden kotouttamistoimenpiteiden osalta? On täysin selvä, että me tarvitsemme lisää velvoittavuutta ja sanktioita.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Berg, olkaa hyvä.

16.20 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa nousi hyvin esille se, että on hyvä erottaa työperäinen maahanmuutto muusta maahanmuutosta, ja tämä kielitaidon merkitys. Tästä syystä onkin erittäin tärkeätä, että kotoutumisohjelman kohderyhminä olisivat jatkossa erityisesti työttöminä työnhakijoina sekä työvoiman ulkopuolella olevat maahanmuuttajat. Tavoitteena on, että työvoiman ulkopuolella olevat maahanmuuttajat ja myös nämä kotona lapsiaan hoitavat naiset tavoitettaisiin paremmin ja heille olisi tarjolla elämäntilanteeseen sopivaa, kielikoulutuksen ja lastenhoidon yhdistävää koulutusta. Naisten kiinnittyminen yhteiskuntaan tukee lasten ja koko perheen hyvinvointia ja kotoutumista, mistä syystä on erittäin tärkeätä, että juuri maahanmuuttajanaiset ovat kotoutumisen edistämisen keskeisin kohderyhmä.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Ministeri Haatainen, olkaa hyvä, 3 minuuttia.

16.21 **Työministeri Tuula Haatainen:** Arvoisa herra puhemies! Tässä tuli paljon. En kaikkiin varmaan pysty vastaamaan, mutta täällä peräänkuulutettiin tätä kielitaitovaatimusta ja puhuttiin ylipäättänsäkin monissa puheenvuoroissa jälleen kerran siitä, että kielitaito on se kaiken a ja o, ja tähän selonteko myös tässä puuttuu.

Jos puhutaan sitten taas kansalaisuuden saamisesta, eli kielitaitovaatimusten kiristämisestä, niin siitä päätetään kansalaisuuslaissa, ja se ei ole tämän selonteon asiana. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Meillähän kansalaisuuteen vaaditaan toimivaa peruskielitaitoa tällä hetkellä.

Täällä myös peräänkuulutettiin tai keskusteltiin siitä, miten voitaisiin nyt sitten sosiaaliturvaa muuttaa. Kokoomus on esittänyt näitä sosiaaliturvan kiristyksiä, [Ben Zyskiewicz pyytää vastauspuheenvuoroa] mutta perustuslakivaliokunta on katsonut 2016, että jos työttömälle maahanmuuttajalle maksettaisiin työttömyyden johdosta alempaa etuutta, asettaisi tämä työttömät maahanmuuttajat eri asemaan kuin muut vastaavassa asemassa olevat työttömät. Esimerkiksi koulutukseen, osaamiseen tai työkykyyn liittyviä haasteita on yhtä paljon muillakin työttömillä. [Ben Zyskiewicz: Voisitteko lukea koko lausunnon?] Kuten totesin, niin meillähän on olemassa mahdollisuus, että jos ei tätä kotoutumissuunnitelmaa noudata, niin työttömyysetuutta, siis toimeentulotuloa voidaan alentaa. [Kai Mykkäsen välihuuto] Kun edustaja Mykkänen kysyi, että miten tätä noudatetaan tällä hetkellä, niin kaikista TE-toimiston lausunnosta karkeasti ottaen noin 1 prosentti on johtanut karenssiin, ja syy on silloin ollut, ettei ole noudattanut tätä ohjelmaa, ja siellä taustalla on eri syitä.

Ylisukupolvisuudesta täällä puhuttiin. Edustaja Purra otti tämän esille. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] Kyllä maahanmuuttajataustaisten lapset työllistyvät paremmin kuin omat vanhempansa. Se on näkyvissä, mutta meillä ei ole kauhean pitkiä sukupolviketjuja tässä. Nämä nuoret ovat sen ikäisiä, että nyt on se korkea aika kiinnittää huomiota siihen, että nämä nuoret pääsevät koulutukseen ja sitten työhön, ja tässä esimerkiksi oppivelvollisuuden laajentaminen — josta tässäkin salissa on oltu kovin eri mieltä oikeistosta — jos mikä on nyt lääke tähänkin, että on parempi olla siellä opintieellä kuin kadulla tai kotona. Se tulee varmasti vähentämään myös koulutuseroja, koska nyt kun se on sitten kaikille itseltään selvää, että mennään toiselle asteelle, niin uskon, että lukiokoulutustiekin maahan-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

muuttajataustaisille tulee laajemmaksi ja päästään myös niihin korkeakoulu-, yliopisto-opintoihin, mikä vähentää tämmöistä yhteiskunnallista segregaatiota ja polarisaatiota.

Edustaja Tynkkynen sanoi, että ministeri olisi todennut, että suomalaisten pitää kotoutua omassa maassaan. En minä tällaista olet todennut, mutta olen todennut sen, että suomalaisen yhteiskunnan pitää myös muuttua, kun tänne tulee muualta ja täällä on jo muualta tulleita ihmisiä. Kun meillä esimerkiksi yrityksissä rekrytoidaan ihmisiä, niin kyllä silloin nuo rekrytointiyrityksetkin, jotka tukevat tätä rekrytointiprosessia, kertovat siitä, että on paljon tehtävää vielä, eli yritysten kykyä rekrytoida [Puhemies koputtaa] muualta tulleita pitää pystyä parantamaan. Ja siinä jos missä olen samaa mieltä monien edustajien kanssa, että työ ja työssä tapahtuva oppiminen, [Puhemies koputtaa] kielitaidon harjaannuttaminen, kaikki se on ihan olennaista, ja sitä tämä selontekokin nimenomaan korostaa.

Ja kuten sanottu, niin tässä ne keskeiset ryhmät ovat, siis ne, jotka ovat työttömiä, maahanmuuttajataustaisia työttömiä, työvoiman ulkopuolella olevia, ja erityiskohteena tulemme ottamaan naiset, jotka ovat työmarkkinoiden ulkopuolella hoitamassa kotona lapsiaan. Me tiedämme, että siellä on myös potentiaalia [Puhemies koputtaa] työllistyä työmarkkinoille. [Kai Mykkänen: Kyllä!] — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Turtiainen, olkaa hyvä. Mennään puhujalistaan.

**16.25 Ano Turtiainen vkk:** Arvoisa puhemies! Kun puhutaan kotouttamisesta, puhutaan tietenkin myös ongelmista, joita kotouttamisella yritetään vähentää. No, mistä näitä ongelmia syntyy? Ja miksi joitain ihmisiä pitää kotouttaa?

Tässä salissa on viljelty jo ihan liian paljon maahanmuutto-sanaa liittyen kotouttamiseen. Täällä on myös vihjailtu maahanmuuttoon liittyen, että olisi huono asia, jos ihmiset muuttavat toiseen maahan paremman elintason vuoksi.

Hyvät kollegat, haluan kertoa teille omista kokemuksistani liittyen maahanmuuttoon. Olen nimittäin itse ollut suomalainen maahanmuuttaja USA:ssa ja tiedän siitä jonkin verran.

Kuka haluaisi muuttaa toiseen maahan huonontaan elintasoaan? Tuskin kukaan. Maahanmuutto on hyvä asia, eikä siihen pidä sekoittaa millään tapaa kehitysmaalaisilla käytävää ihmiskauppaa eikä mitään muitakaan väestönvaihtoprojekteja.

Laillinen maahanmuutto on hyvä molemmille, niin maahanmuuttajalle kuin myös maalle, johon laillisesti muutetaan. Laillinen maahanmuutto ei perustu loisimiseen eli ilmaisen elämäntavan saavuttamiseen. Se perustuu työntekoon, yrittämiseen, opiskeluun tai rakkautteen, ja ehtona sille on omillaan toimeen tuleminen. Tällaisia ihmisiä ei tarvitse kotouttaa.

Nyt puheena oleva kotouttaminen haisee ihmiskaupalle ja väestönvaihtoprojektille. Jokaisessa maassa on jo omasta takaa vähäosaisia. Niin myös meillä täällä Suomessa, ja meidän velvollisuutemme on auttaa heitä. Meidän velvollisuutemme ei ole haalia kehitysmaiden ongelmia tänne, eikä niin pidä koskaan tehdä. Meillä täällä Suomessa on ollut jo ihan liikaa ihmiskauppaan ja väestönvaihtoprojekteihin liittyviä ongelmia, ja kotouttamisen sijaan sellaiset ihmiset, jotka eivät sopeudu yhteiskuntaamme, joutaa lähettää takaisin lähtömaihinsa.

Arvoisa puhemies! Toissa päivänä oikeusministeriö julkaisi täysin höyrähtäneen kampanjan eli Olen Antirasisti. Kampanja haastaa rakentamaan rasismista vapaata Suomea. Kyseessä on siis poliittisin motiivein rakennettu härski mustamaalauskampanja. On järkyt-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

tävää, että sana ”maahanmuutto” on tarvelty ja sotkettu samaan soppaan, jossa väestönvaihdosta ja kotouttamisesta, muukalaisista ja rasismista on tehty poliittinen ase, jota käytetään tuhoisalla tavalla eri tavoin ajattelevia vastaan.

Arvoisa puhemies! Tämä selonteko on täysin kelvoton. — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

**16.29 Pia Kauma kok:** Arvoisa puhemies! Kotouttamista mitataan yleensä neljällä mittarilla: suomen kielen taidolla, verkostoitumisella suomalaiseen yhteiskuntaan, riippumattomuudella sosiaaliturvasta sekä työllisyydellä. Ikävä kyllä Suomi ei saa hyvää arvosanaa kotoutumistoimistaan millään näistä mittareista, ja aivan erityisen heikosti on onnistuttu työllistymisessä. Maahanmuuttajien työttömyysaste on yli kaksi kertaa suurempi kuin muun väestön. Turvapaikanhaun ja siihen liittyvän perheenyhdistämisen kautta erityisesti Afrikasta ja Lähi-idästä tulleiden työttömyys on suurta. Tilastot itse asiassa osoittavat, että Suomi on Pohjoismaista kaikkein heikoin työllistäjä.

Arvoisa puhemies! Tämä kotouttamisselonteko on suuri pettymys. Se on mitäänsanomaton ja ponneton. Siinä humanitäärisen maahanmuuton kautta Suomeen tulleita ihmisiä kohdellaan edelleen objekteina, joihin kohdistetaan erilaisia toimenpiteitä, mutta ei subjekteina, jotka ovat ja joiden tuleekin olla aktiivisia toimijoita, joita kannustetaan ja jopa hiukan patistetaan siihen, että he onnistuisivat luomaan itselleen ja perheelleen hyvän elämän täällä uudessa kotimaassaan.

Arvoisa puhemies! Kokoomuksen eduskuntaryhmässä valmistettiin alkuvuoden aikana usean kohdan kotouttamisohjelma siitä, miten kotouttaminen onnistuisi paremmin. Ennen kotoutuslinjausten syntymistä järjestimme kuulemisia Pohjoismaiden suurlähetystöjen kanssa ja tutustuimme Saksan, Itävallan, Hollannin ja Kanadan käytäntöihin sekä Britannian uusiin linjauksiin. Lisäksi kuulimme virkamiehiä, jotka työskentelevät maahanmuuttoasioiden kanssa sekä itse maahanmuuttajia, kuten somaliyhteisöä. Kuulemisissa kävi ilmi, että lähes kaikissa Euroopan maissa, kuten Tanskassa, Saksassa ja Itävallassa, on selvästi kireämmät sosiaaliturvan saamisen edellytykset maahanmuuttajille kuin meillä, ja joissakin niistä on vielä aivan viime kuukausina esitetty kiristyksiä. Aivan erityisen merkillepantavaa oli se, että toisin kuin muualla, meillä ei vaadita riittävää kielitaitoa esimerkiksi pitkäaikaisen oleskeluluvan perusteeksi. Muualta tullut henkilö voi asua Suomessa vaikka koko ikänsä, eikä hänen tarvitse opetella suomen kieltä. Hän voi vuosikausia käyttää tulkkipalveluita käydessään hammaslääkärissä tai hoitamassa virallisia asioitaan. Eikö tässäkin voisi ajatella, että esimerkiksi viiden vuoden jälkeen olisi jo pystyttävä selviytymään peruspalveluissa ilman tulkkia?

Arvoisa puhemies! Yksi selkeä ongelma kotoutumisessa on meidän asumisperusteinen sosiaaliturvamme. Se ei kannusta muualta tulevaa henkilöä aktiivisuuteen, koska täyden sosiaaliturvan saa liian nopeasti ilmankin. Sosiaaliturvan tulee kannustaa jo kotoutumisvaiheessa työn vastaanottamiseen, koska työllistyminen edistää parhaiten kotoutumista. Siksi on perusteltua, että maahanmuuton alkuvaiheessa työttömyysturvasta kytketään jokin osuus, esimerkiksi 20 prosenttia, tulijan omaan toimeliaisuuteen. Tällöin maahanmuuttajan tulee täysien tukien saamiseksi opiskella kieltä ja suomalaisen yhteiskunnan arvoja ja normeja sekä osallistua työllistymistä edistävään koulutukseen.

Arvoisa puhemies! Itseäni hiukan häiritsee se, että täällä toistuvasti virheellisesti toistetaan perustuslakivaliokunnan lausuntoa vuodelta 2016, kun Sipilän hallitus teki ehdotuk-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

sen sosiaaliturvan eriyttämisestä. Nyt kehotankin niitä, jotka ovat asiasta kiinnostuneita, lukemaan perustuslakivaliokunnan lausunnon numerosta 55 sivulta 4, mitä siellä sanotaan: ”Valiokunta ei kuitenkaan pidä uskottavana, että alentamalla maahanmuuttajien perustoimeentuloon liittyviä etuuksia edistetään maahanmuuttajien integroitumista yhteiskuntaan. Hallituksen esityksessä ei ole asianmukaisesti selostettu, miten etuuden alentamisen on tarkoitus edistää integroitumista.” Eli toisin sanoen, ei ole mitään perustetta esitetty perustuslakivaliokunnassa, etteikö näin voisi tehdä, mutta tälle on esitettävä selkeät ja hyväksyttävät perustelut. On erittäin tärkeää, että tähän asiaan nyt perehdytään kunnolla, että millä tavalla tämä voitaisiin hoitaa perustuslain vaatimassa järjestyksessä.

Arvoisa puhemies! On sentään joitakin erinomaisiakin kotoutumisesimerkkejä, ja niitäkin haluan tuoda esiin, esimerkiksi Närpiön malli. Närpiö on pieni ja maatalousvaltainen kunta ruotsinkielisellä Pohjanmaalla, ja siellä maahanmuuttajat on otettu heti osaksi yhteisöä ja työyhteisöä yksinkertaisesti tehtäviin, esimerkiksi maatalouden palvelukseen, jo silloin kun he saapuvat sinne. Kielitaito karttuu työtä tekemällä [Puhemies koputtaa] ja olemalla kontaktissa paikallisten kanssa. Silloin maahanmuuttaja ei jää yksin [Puhemies: Aika!] vaan otetaan osaksi yhteiskuntaa jo alkuvaiheessa.

Arvoisa puhemies! Hyvä kotouttaminen edellyttää, että maahanmuuttajalla ei ole pelkästään oikeuksia ja vapauksia vaan myös vastuita ja velvollisuuksia. Liian lepsu politiikka ei ole toiminut kotouttamisessa missään muuallakaan, joten miten se voisi toimia meillä Suomessa. [Ben Zyskowicz: Hyvä, oikein hyvä. Ministeri Haatainen, lukekaa koko lausunto!]

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Soinikoski, olkaa hyvä.

**16.34 Mirka Soinikoski vihr:** Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee aktiivista maahanmuuttopolitiikkaa. Suomessa syntyneiden määrä on vähentynyt jo pitkään, joten väestönkasvumme on perustunut maahanmuuttoon. Tästä trendistä huolimatta Suomen maahanmuuttopolitiikka on ollut jäykän byrokraattista. Se ei ole ottanut huomioon maahanmuuttajien yksilöllisiä tilanteita tai tarpeita. Tämä on ongelmallista, sillä maahanmuutto Suomeen on pääasiassa perheperustaista. Tämän takia kotoutumisen keskiöön pitää asettaa koko maahan tuleva perhe ja tukea heitä yksilöinä. Kotoutumisen onnistuminen edellyttää, että palvelumme pystyvät joustamaan nykyistä paremmin eritaustaisten ihmisten tarpeisiin niin peruskoulussa kuin terveyspalveluissa. Tärkeintä on kohdata ihminen ihmisenä kaikissa elämäntilanteissa.

Arvoisa puhemies! Suomen maahanmuuttopolitiikan erityinen kipukohta on ollut maahan muuttaneiden naisten pääseminen osaksi yhteiskuntaa. Etenkin maahanmuuttajanaisien työllistyminen on ollut haasteellista, vaikka arvion mukaan isolla osalla Suomeen muuttaneista naisista on korkeakoulututkinto. Tästä huolimatta naisten työllistyminen on ollut miehiä heikompaa. Kyseessä on vahvasti suomalainen ilmiö, sillä muissa Pohjoismaissa vastaavaa ei ole havaittu.

Kotoutumisen toimenpideohjelmassa tähän halutaan puuttua ottamalla naiset erityiseksi kohderyhmäksi. Ohjelman toimeenpanossa ja seurannassa arvioidaan eri toimien sukupuolivaikutuksia. Tätä kautta voidaan paremmin puuttua sukupuolittuneisiin työ- ja koulutusmahdollisuuksiin. Naisten työmarkkina-aseman parantaminen on keskeistä, jotta voimme vastata työn murrokseen ja yhteiskunnallisen polarisaation ehkäisemiseen.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

Arvoisa puhemies! Maailma on nyt suurten muutosten kourissa. Afganistanin tilanne, ilmastomuutoksen eteneminen ja kansallisvaltioiden sisäänpäin käpertyminen ovat esimerkkejä globaaleista ilmiöistä, jotka lisäävät maahanmuuttoa. Tämän takia meidän on valmistauduttava maahanmuuton lisääntymiseen ja pohdittava keinoja laadukkaaseen kotoutumiseen. Se edellyttää rasismien kitkentää, panostusta koulutukseen sekä palveluiden saavutettavuuteen. Tällä kotoutumisen toimenpideohjelmalla parannetaan koulutusmahdollisuuksia ja lisätään monimuotoisen rekrytoinnin tukea. Jatkossa otetaan huomioon esimerkiksi vieraskielisyyteen perustuva kriteeri osana ammattikoulujen rahoitusta. Työ on vasta alussa, mutta tällä ohjelmalla otamme askeleita kohti kotoutumista, jossa keskiöön asetetaan yksilö ja hänen perheensä.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

**16.37 Heikki Vestman kok:** Arvoisa puhemies! Maahanmuuttajien kotoutumiseen ja maahanmuuttopolitiikkaan laajemminkin tarvitaan lisää realismia ja ratkaisuja. Nykyinen kotoutumispolitiikka ei toimi, mikä käy ilmi tarkastusvaliokunnan mietinnöstä, jonka lausumiin perustuu nyt käsittelyssä oleva valtioneuvoston selonteko kotoutumisen edistämisestä.

Kotoutumisen tulee olla maahanmuuton ehdoton edellytys. Lisääntynyt maahanmuutto yhdistettynä epäonnistumiseen kotoutumisessa on yhdistelmä, josta syntyy väistämättä vakavia yhteiskunnallisia ongelmia. Nämä ongelmat ovat useissa länsimaissa kulminoituneet lähiöiden rinnakkaisyhteiskuntiin, joissa on omat säännöt ja joihin poliisillakaan ei ole asiaa. Asiantuntijoiden mukaan viitteitä tästä kehityksestä on jo näkyvissä Suomessa.

Kotoutumisessa perustavanlaatuinen valuvika on, että maahantulijoilla on paljon oikeuksia mutta vähänlaisesti velvollisuuksia. Tähän ydinongelmaan valtioneuvoston selonteko ei tarjoa korjauksia. Itse asiassa jo lähtökohtana selonteossa on käytetty epämääräistä termiä ”kaksisuuntainen kotoutuminen”. Mitä ihmettä se on? Nähdäkseni tällaista ei olekaan. Kotoutuminen on aina yksisuuntainen prosessi: tulija kotoutuu ympäröivään yhteiskuntaan, ei toisinpäin.

Arvoisa puhemies! Keskeisimmät mittarit kotoutumiselle ovat tosiaan työllisyys, kielen oppiminen ja riippumattomuus sosiaaliturvasta. Näissä ei ole Suomessa onnistuttu humanitaarisen maahanmuuton osalta. Eräiden lähtömaiden osalta työllisyysaste on vielä vuosia maahan saapumisen jälkeen kaukana kantaväestöstä. Tilastot ovat totta. Ne on hyväksyttävä, ja niistä on voitava puhua.

Maahanmuuttajat saavat erityisesti työttömyysturvaa, asumistukea ja toimeentulotukea muuta väestöä yleisemmin. Maahanmuuttajista asumistukea sai 34 prosenttia, työttömyysturvaa 26 prosenttia ja toimeentulotukea 22 prosenttia. Suomessa syntyneistä asumistukea sai 17 prosenttia, työttömyysturvaa 7 prosenttia ja toimeentulotukea 6 prosenttia.

Kuten selonteostakin käy ilmi, Afganistanista, Irakista ja Somaliasta lähtöisin olevien henkilöiden työllisyysaste jää 20—40 prosentin tuntumaan. Luvut ovat hälyttäviä, etenkin kun työllisyysaste ei näiden lähtömaiden osalta useimmiten nouse myöskään toisessa polvessa. VATTin tutkimus on todennut, että jos maahanmuuttaja ja hänen lapsensa työllistyvät yhtä heikosti kuin maahanmuuttajat nyt keskimäärin, tappio julkiselle taloudelle olisi silloin 150 000—200 000 euroa koko maahanmuuttajan elämän ajalta. Maahanmuutto siis maksaa julkiselle taloudelle, ellei muutosta tapahdu.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

Eri lähtömaiden ja eri maahanmuuttajaryhmien välillä on merkittäviä eroja kotoutumisessa. Vertailukohtana edelliseen todettakoon, että Itä-Aasian ja Kaukoidän maista lähtöisin olevien työllisyysaste on lähellä kantaväestön työllisyysastetta. Näistä maista Suomeen kohdistuu nimenomaan työperäistä maahanmuuttoa. Tilastokeskuksen kieliryhmittäin tekemän työllisyysvertailun perusteella filippiiniläisten ja nepalilaisten työllisyysaste on ollut suomea puhuvien tasolla, jopa korkeampi. Työpoliittisen aikakauskirjan laskelman mukaan maahanmuutolla on edullisia vaikutuksia taloudelliselle huoltosuhteelle, jos maahanmuuttajien työllisyysaste on yli 60 prosenttia. Työperäinen maahanmuutto onnistuessaan siis toimii ja hyödyttää kansantaloutta.

Arvoisa puhemies! Tämä nyt käsittelyssä oleva valtioneuvoston selonteko tuo esiin joitain ongelmakohtia, mutta samalla joistakin vaietaan. Esimerkiksi ulkomaalaistaustaisen väestön osalta rikostilastot ohitetaan selonteossa. Tietyistä lähtömaista saapuvat ovat yliedustettuina muun muassa seksuaalirikostilastoissa. Tilastot ovat totta.

Selonteko ei myöskään käytännössä tarjoa ratkaisuja käsillä oleviin kotoutumispolitiikan ongelmiin. Kokoomus on esittänyt konkreettisia, toteuttamiskelpoisia ja realistisia ratkaisuja, jotka toisivat Suomen järjestelmää esimerkiksi Tanskan tasolle. Suomen tulee seurata nimenomaan niiden maiden esimerkkiä, jotka ovat lisänneet järjestelmän velvoittavuutta sekä työllistymisen että kielen oppimisen suhteen. Suomen tulee asettaa pysyvän oleskeluluvan edellytykseksi työpaikka sekä riittävä kielitaito ja tuntemus suomalaisesta yhteiskunnasta. Sosiaaliturva tulee eriyttää pysyvästi Suomessa asuvien ja maahanmuuttajien alkuvaiheen sosiaaliturvan osalta. Oikeus täysiin sosiaalitukiin tulisi antaa vain työn tai pysyvän oleskeluluvan perusteella. Suomessa olisi syytä selvittää myös tukikatto, joka takaisi, että työnteko olisi aina kannattavampaa kuin tuilla eläminen. Sanottakoon se, että sosiaaliturvan passivoiva vaikutus koskee toki yhtä lailla myös kantaväestöä.

Puhemies! Lopuksi haluan korostaa [Puhemies koputtaa] sitä seikkaa, että perustuslakivaliokunta ei todella ole todennut, että sosiaaliturvan eriyttäminen sinällään olisi syrjintäkiellon vastaista, [Puhemies: Aika!] vaan kysymys oli siitä, että perusteluvollisuus ei täyttynyt.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Mäkisalo-Ropponen, olkaa hyvä.

**16.43 Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Tämän selonteon taustalla on tarkastusvaliokunnan viime kaudella tekemä perinpohjainen selvitys- ja valmistelutyö. Silloin kaksi tilattua tutkimusta teetettiin ja kymmeniä asiantuntijoita kuultiin. Tämä selonteko muodostaa eduskunnan edellyttämän kokonaisvaltaisen toimenpideohjelman kotouttamistoimien uudistamistarpeista ja tarvittavista uudistuksista.

Puhemies! Maahanmuuttajat eivät ole yhtenäinen ryhmä, ja siksi yksilölliseen kotouttamiseen perustuva kotouttamissuunnitelma on aina avainasemassa. Tämän ja muiden selonteossa esitettyjen uudistusten lähtökohtana on kotouttamisen tehostaminen tavalla, joka mahdollistaa maahanmuuttajien erilaisten tarpeiden huomioimisen sekä osaamisen kehittämisen vastaamaan yhteiskunnassa tarvittavia tietoja ja taitoja. Ja kuten täällä on useassa puheenvuorossa tullut esille, niin eivät kaikki maahanmuuttajat suinkaan tarvitse mitään kotouttamispalveluita, sekin on hyvä muistaa.

Puhemies! Mutta jos puhutaan kotouttamispalveluita tarvitsevista henkilöistä, niin onnistunut kotouttamispolitiikka kohentaa sekä heidän että myös suomalaisten taloudellista

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

hyvinvointia. Hyvin toteutunut kotoutuminen nostaa maahanmuuttajien tuloja ja vähentää heidän saamiaan tulonsiirtoja. Tämä on ihan selvityksissä saatua tietoa. Toisaalta nykyisessä työvoimapulassa meidän on syytä myöntää, että me tarvitsemme maahanmuuttajien työpanosta.

Onnistunut kotouttaminen maksaa itsensä varmasti monin kerroin takaisin yhteiskunnalle. Toisaalta ketään ei voi väkisin kotouttaa, jos ihminen ei halua kotoutua. Maahanmuuttajalla ei ole vain oikeuksia, hänellä on myös velvollisuuksia. Hänen velvollisuutensa on esimerkiksi noudattaa kotouttamissuunnitelmaa ja erityisesti opetella suomen tai ruotsin kieltä. Ilman riittävää kielitaitoa on vaikea integroitua suomalaiseen yhteiskuntaan.

Tässä suhteessa erityistä huomiota on kiinnitettävä työvoiman ulkopuolella oleviin henkilöihin ja myös kotona lapsiaan hoitaviin naisiin. Heille on räätälöitävä heidän elämäntilanteeseensa sopivaa kielikoulutusta ja muuta koulutusta, joka auttaa heitä pääsemään sisälle suomalaiseen yhteiskuntaan ja erityisesti työelämään. Selonteossa esitetään heidän kohdallaan käyttöönotettavaksi kotoutumishjelma, jolla tehostettaisiin kotoutumisen alkuvaihetta ja vahvistettaisiin ohjausta työelämään ja jatkokoulutukseen. Kotoutumishjelman kesto olisi yksilöllinen ja pääsääntöisesti enintään kaksi vuotta. Monen maahanmuuttajan kohdalla riittää toki tätäkin lyhyempi aika, mutta erityisesti haavoittuvassa asemassa olevilla henkilöillä kesto voi olla jopa pidempi.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies, tämän toimenpideohjelman pohjalta on hyvä lähteä uudistamaan myös kotoutumislakia. — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Ja edustaja Mattila, olkaa hyvä.

**16.46 Hanna-Leena Mattila kesk:** Arvoisa puhemies! Kotoutuminen ei tapahdu itsestään. Se vaatii henkisiä, fyysisiä ja taloudellisia panostuksia, ja senkin jälkeen on monenlaista muuttujaa, jotka vaikuttavat lopputulokseen onnistuneesti tai sen pilaten. Tässä puheessa näkökulmani keskittyy vain työperäiseen maahanmuuttoon sekä ulkomailta Suomeen saapuviin opiskelijoihin.

Tämän viikon maanantaina Oulun vaalipiirin kansanedustajilla oli puolivuositainen tapaaminen Oulun kauppakamarin kanssa. Keskustelun aiheena oli, miten saamme osaajia Pohjois-Suomeen. Oulussa on kokemusta ulkomailta tulleista huippuosaajista, jotka eivät viihdy Oulussa eivätkä asetu sinne. Syitä on monia. Ammattitaitoiset ja perheelliset huippuosaajat toivovat myös puolisonsa työllistyvän. He toivovat palveluita englannin kielellä, mutta ennen kaikkea he toivovat sosiaalista elämää. Ulkomaalaisen voi olla vaikea päästä osaksi erilaisia sosiaalisia piirejä. Suomalaisia pidetään yleisesti pidättyväisinä ja vaikeasti lähestyttävinä, toisaalta vuolaasti saamme myös kiitosta uskollisesta ystävydestä sen jälkeen, kun jää on murrettu.

Isolta ongelmalta ja suorastaan resurssien hukkaan heittämiseltä tuntuu ulkomaalaisten opiskelijoiden poistuminen maastamme sen jälkeen, kun he ovat suorittaneet suomalaisen tutkinnon. Kuulimme Oulun kauppakamarin tapaamisessa, että merkittävä syy ulkomaisille opiskelijoille tulla Suomeen on ilmainen koulutus. Jos sen saatuaan lähtee pois täältä, voi hyvällä syyllä kysyä, mitä Suomi hyötyi tästä.

On hyvä, että kotoutumisen tärkeyteen ollaan nyt panostamassa suunnitelmallisesti. Kotoutumista edistävään selontekoon on kirjattu toimenpiteitä, joilla pyritään edistämään muuntaustaisten ammattilaisten ja opiskelijoiden asettumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Kotouttamispolitiikan ja Talent Boost -ohjelman avulla edistetään työhön ja opiskelemaan

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

muuttavien jäämistä Suomeen pysyvämmän kehittämällä kotoutumista edistäviä palveluita näille ryhmille. Talent Boost -ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet työn ja opiskelun perusteella muuttavien kotoutumisen edistämiseksi on huomioitu, ja niitä on täydennetty selonteon valmistelussa.

Ohjelman toimenpiteitä voi pitää kannatettavina. Ammattitaitoiselle työvoimalle ja opiskelijoille on tarpeen tarjota matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapisteitä. On tarpeen myös huomioida heidän mahdolliset puolisonsa, sillä koko perheen hyvinvointi edistää kotoutumista. Parantamisen varaa on varmasti myös yhteistyössä ja tiedonkulussa työnantajien ja niiden viranomaisten välillä, jotka työskentelevät työperusteisten maahanmuuttajien ja ulkomailta Suomeen opiskelemaan tulleiden kanssa. Työlupamenettelyn sujuvoittaminen on eräs konkreettinen keino edistää ulkomaalaistaustaisten työntekijöiden ja opiskelijoiden kotoutumista.

On erinomaisen tärkeää edistää myös maahanmuuttajien suomen ja ruotsin kielen taitoa, sillä kielen oppiminen edistää merkittävästi suomalaisen yhteiskuntaan sisälle pääsemistä. Suomi-tietoutta on syytä myös levittää. Välttää pahemmilta törmäyksiltä, kun muuntaustaisille ja muista kulttuureista tulleille on jo ennen Suomeen tuloa selvää, miksi Suomessa toimitaan, kuten toimitaan.

On suomalaisten etu, että pystymme edistämään ulkomailta tulleiden osaajien ja opiskelijoiden juurtumista Suomeen. Se on Suomen etu taloudellisessa, fyysisessä ja henkisessä mielessä. Tiede, tutkimus ja innovaatiotoiminta tarvitsevat uusia ajatuksia maailmalta, sillä kaikki viisaus ei asu tässä maassa. Suomalaisten kannalta on myös järkevää, että kun yhteiskuntamme resursseja on kohdennettu Suomeen tulleille opiskelijoille, jäisivät he valmistumisensa jälkeen hyödyntämään tietojansa ja taitojansa tämän maan parhaaksi.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

**16.50 Vilhelm Junnila ps:** Arvoisa puhemies! Helsingin Sanomat kertoi taannoin, että vain 23 prosenttia Suomessa asuvista irakilaisista on töissä. Jutussa kurditaustainen irakilaismies omasi hyvän asenteen. Hän sanoi opettelevansa kieltä, jotta saisi töitä. Juuri tällaista me haluamme. Mutta tämä selonteko integraatiosta — tai kotouttamisesta, joksi sitä kutsutte — on kuin palvelupaketti, jotta vieraasta kulttuurista tulleen tarvitsisi tehdä mahdollisimman vähän. Tämä herkkulaari vain takaa elintason ja palvelut, jotta itse ei tarvitse aktivoitua, opiskella kieltä, omaksua uuden kulttuurin tapoja ja lakeja. Tämä teidän herkkulaarinne on keskeinen syy heikolle työllisyysasteelle. Maailma on väärällään esimerkkejä epäonnistuneesta kotouttamisesta. Suomen malli on jo työllisyyslukujen valossa erittäin heikkotasoinen.

Arvoisa puhemies! Yhdysvaltojen Minnesotassa on valtava somaliyhteisö, joka on omiaan aiheuttamaan ongelmia paikallisyhteisöissä, mutta Minnesotan somalien työllisyysaste on noin 70 prosenttia. Arvoisa puhemies, Minnesotassa ei nautita kattavista herkuista, ei ole laajaa sosiaaliturvaa, ei ole jatkuvia tulkkipalveluita ja, arvoisa puhemies, ei ole tällaista kotouttamisen herkkulaaria, jossa palveluiden tuputtamisella kotoutetaan tekemään mahdollisimman vähän, vaan Yhdysvalloissa kotoutetaan tekemään itse mahdollisesti jotain. Pyydän teitä miettimään, miksi erot työllistymisessä ja miksi erot palveluiden kattavuudessa ovat näin valtavat. Voisiko se johtua erilaisista kotouttamismalleista? Kysyn vain.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Taimela, olkaa hyvä.

16.52 **Katja Taimela sd:** Arvoisa herra puhemies! Sanomattakin on selvää, että maahanmuuttajien kotoutumiseen on tärkeää panostaa. Pidän erittäin hyvänä, että pääministeri Marinin hallitus ja erityisesti ministeri Haatainen ovat ottaneet koppia tarkastusvaliokunnan mietinnöstä ja eduskunnan vahvasta tahtotilasta vuodelta 2018, jolloin linjasimme yhdessä tahtotilaksi kotoutumisen kehittämisen juuri näillä tavoilla kuin nyt ollaan tekemässä.

Selonteko tuo kotoutumiseen paljon uusia tuulia, ja niiden myötä kotoutumista on mahdollista nopeuttaa, aikaistaa, tehostaa, ja sen myötä palveluiden vaikuttavuutta on mahdollista parantaa merkittävästi.

Kotoutumisen suhteen on tärkeää tunnustaa, että maahanmuuttajat ovat hyvin erilaisissa tilanteissa. Heidän pohjatietonsa ja taitonsa voivat olla keskenään hyvin erilaisia. Siksi on erityisen tärkeää, että moniammatilliset ja laaja-alaiset palvelut kootaan yksilöllisesti niin, että niillä voidaan vastata ihmisen yksilölliseen tilanteeseen mahdollisimman täsmällisesti. Lisäksi on tärkeää, että olemassa olevat palvelujärjestelmät huomioivat näitä tarpeita.

Ajattelen niin, että kotoutumisselonteko ansaitsee kiihkottoman käsittelyn täällä eduskunnassa. Meidän on hyväksyttävä, että kotoutuminen maksaa. On myös huomattava, että siihen panostaminen on erittäin kannattavaa. Kotoutumisesta säästäminen johtaa väistämättä ongelmiin, ja tutkitusti kotoutumisohjelmien laatiminen ja palveluihin panostaminen edesauttaa yhteiskunnan rakentavaksi jäseneksi tulemistä ja vähentää myös sitä tuki-riippuvuutta.

Valtaosa maahanmuuttajista haluaa tulla Suomeen rakentamaan omaa elämäänsä työtä tekemällä tai yrittämällä. Meistä varmasti jokainen tietää näistä esimerkkejä. Yhteiskunnan on pelkästään järkevää tukea tässä. Hankaluuksia syntyy, jos näitä mahdollisuuksia ja edellytyksiä ei tarjota. Ja toki meidän pitää muistaa se, että osa tulee aika hyvin toimeen myös omillaan, niin että sitä tukea ei niin paljon tarvita.

Täytyy vielä korostaa järjestöjen roolia palveluntuotannossa. Järjestöt ovat ottaneet vahvan roolin matalan kynnyksen ohjeistuksen ja palvelujen tarjoajana. Järjestöjen rooli on tärkeä, koska ne pystyvät tarjoamaan palveluita paikallisesti, monikielisesti ja matalalla kynnyksellä. Tätä työtä olisi melko mahdotonta tarjota suoraan julkisen sektorin toimesta. Ei voi siis kylliksi painottaa, miten tärkeää järjestöjen toimintaedellytyksien turvaaminen on tässäkin mielessä.

Arvoisa puhemies! On myös todettava, että kotoutumiseen ei riitä pelkästään yhteiskunnan tarjoama hyvä palveluvalikoima. Ehdoton edellytys kotoutumisen onnistumiseen on maahanmuuttajan oma sitoutuminen [Puhemies koputtaa] kotoutumissuunnitelman toteuttamiseen. Siksi tähän on kaikkien paitsi kannustettava myös velvoitettava.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

16.55 **Sheikki Laakso ps:** Arvoisa puhemies! Järkevä kotouttaminenhan on järkevää, [Naurua] mutta kun ei ole järkevää kotouttamista, niin siitä tulee vain ongelmaa. Eli järkevä kotouttaminen ei ole näitten palveluitten lisäämistä ja sen keksimistä, millä mahdollisella tavalla saadaan tulijat tyytyväiseksi, vaan kyllä se oikeasti on niin, että vaaditaan ko-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

toutettavien omaa panosta tähän hommaan. Tästä on aika monessakin puheessa tänään puhuttu.

Tällaisia tilanteita on jatkuvalla syötöllä: Eräs yrittäjä tarjosi työtä, jossa ei ole koulutus- eikä mitään muitakaan vaatimuksia. Palkka oli sillä tasolla, että ei olisi tarvinnut minäkäänköisiä sosiaalitukia hakea, asumistukia tai mitään muutakaan. Maahanmuuttajilta tuli hakemuksia, paitsi yhdestä maanosasta tai sieltä tietyltä suunnalta.

Itsekin olen tarjonnut kohta 30 vuoden yrittäjäaikana työpaikkoja useille kymmenille ihmisille, ja meille ei ole oikeastaan koskaan tullut muualta ulkomaalaisilta kyselyjä työpaikoista kuin virolaisilta. Tästä kun nyt katsotaan, virolaisten ja aasialaisten työllistyminen on aivan eri tasolla kuin tietystä maanosasta tulevilla. Näiden tietyistä maista tulevien ongelmat tuntuvat olevan tässä salissa keskustelussa aika usein suomalaisten syy, tai sitten meidän politiikka ei ole oikeanlaista.

Kysyn nyt ihan oikeasti: Ovatko ruotsalaiset oikeasti niin kyvyttömiä? Ne ovat vuosikausia kauemmin tätä hommaa harrastaneet ja huomattavasti suuremmalla volyymilla kuin me ollaan, ja hekään eivät ole saaneet tällä hyvällä palvelutasolla kotouttamisongelmia kitkettyä, niin millä me kuvitellaan täällä onnistuvamme siinä samassa hommassa tällä samalla konseptilla? Kyllä se totuus on se, että meidän on katsottava totuutta silmiin ja otettava se malli, mitä me tehdään, sen mukaan, mitkä purevat niihin, mitkä ovat sen koko kotouttamisen ongelmat. — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitos. — Edustaja Kärnä poissa. — Edustaja Sankelo, olkaa hyvä.

**16.58 Janne Sankelo kok:** Arvoisa puhemies! Edustaja Laakso tuossa äsken totesi, että järkevä kotouttaminen on järkevää. Helppo olla asiassa tismalleen samaa mieltä.

Valtioneuvoston selonteossa kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista ovat kuitenkin valitettavasti konkreettiset teot kaukana. Selonteossa vannotaan kehitettävän monia asioita, mutta konkreettiset ratkaisuehdotukset jäävät aika vähille. Suomi tarvitsee työperäistä maahanmuuttoa, joten kotoutumisen onnistumiseen tulee suhtautua vakavasti.

Ensinnäkin on tunnustettava, että kotouttamisessa on epäonnistuttu. Täällä on puhuttu jo muun muassa ulkomaalaistaustaisen väestön muita korkeammasta työttömyydestä ja kielitaidottomuudesta. Lähtökohdan tulee kuitenkin aina olla se, että yksilöllä on keskeinen vastuu tässä työssä. Nämä ovat todellisia asioita, ja pahimmillaan niiden lieveilmiöinä esiintyy rikollisuutta ja turvattomuutta. On rehellistä todeta ääneen, että maahanmuuton ongelmat korostuvat tietyissä kansallisuuksissa. Miksi asia on näin, ja mitä sille voidaan tehdä? Siihen me tarvitsemme niitä konkreettisia, järkeviä ratkaisuja.

Arvoisa puhemies! Kokoomuksen jokin aika sitten esittämät ehdotukset kotoutuksen kehittämiseksi ammuttiin alas hallituksen suunnasta. Ehdotuksistamme kuitenkin virisi keskustelua kansalaisten keskuudessa. Turuilla ja toreilla ideoitamme ei ammuttu alas. Suomalaiset haluavat kehittää Suomea maana, jonne ahkera ja maan tavoille avoin työntekijä on aina tervetullut.

Tiedämme sanonnan ”on lottovoitto syntyä Suomeen”. Lauseessa on ripaus ylpeyttä, ja se viestii maamme turvallisuudesta, mutta se samalla velvoittaa pitämään maamme sellaisena, että tänne on tosiaan lottovoitto syntyä tai sitten tulla siirtolaisuuden kautta työtä tekemään. Olen todennut, että mitä paremmin uudet suomalaiset integroituvat yhteiskun-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

taamme, sitä vahvempi ja turvallisempi Suomi meillä on. On ehdottoman tärkeää, että kotoutumisen ongelmat nostetaan esille ja niitä ratkotaan.

Arvoisa puhemies! Kokoomus on esittänyt monta topakkaakin porkkanaa kotoutumisen kehittämiseksi — topakkoja erityisesti siksi, että jokainen porkkana edellyttää toimia ja sitoutumista kotoutumiseen. Maan oikeudet ja etuudet edellyttävät integroitumista yhteiskuntaan ja pelaamista yhteisessä Suomi-joukkueessa. Tämän pitää olla Suomen kotoutumisen linja nyt ja tulevaisuudessa.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Ja edustaja Satonen, olkaa hyvä.

**17.02 Arto Satonen kok:** Arvoisa puhemies! Tämän keskustelun yhteydessä on paljon puhuttu kokoomuksen maahanmuuttoehdotuksista, ja ajattelin niitä osaltani avata. Aluksi haluan kuitenkin todeta, että työperäinen maahanmuutto ja humanitäärinen maahanmuutto ovat mielestäni kaksi täysin eri asiaa ja tarvitaan erilaisia keinoja myöskin kotoutumisessa, kun näistä kahdesta ryhmästä puhutaan. Eli työperäiset henkilöt tulevat suoraan töihin, he sitä kautta jo integroituvat. Osa heistä on maassa vain lyhyen aikaa, jolloin heillä ei ole edes tarvetta tänne sen syvällisemmin integroitua eikä oppia välttämättä kieltäkään, mutta sen sijaan humanitäärinen syin tulevilla henkilöillä, jotka aikovat jäädä Suomeen pysyvästi, tilanne on kokonaan toinen.

Arvoisa puhemies! Taisi olla edustaja Kimmo Kiljunen, joka täällä totesi, että kokoomuksen viesti on ollut hyvin kylmä tässä maahanmuuttokeskustelussa. Ihmettelen kyllä, mistä tällaiseen johtopäätökseen voi tulla, ja ajattelin käydä läpi näitä meidän keskeisiä ehdotuksiamme ja ehkä vähän myös perusteluja ja kysellä myös sitä, mikä näissä on nyt niin ihmeellistä, että näitä ei voi esimerkiksi sosiaalidemokraatit tai tämä sali — ehkä perussuomalaisia lukuun ottamatta — laajemmin hyväksyä.

Ensinnäkin esitämme, että turvapaikkahaun prosessit lyhennetään murto-osaan nykyisestäään. Tämän pitäisi olla asia, joka olisi kaikkien intressien mukaista. Mitä pidempään nämä prosessit kestävät, sitä kauemmin turvapaikanhakijat ovat toimettomina maassa ja sitä vaikeampaa tästä integroitumisesta tulee. Toisaalta, jos he joutuvat lähtemään maasta, niin sekin on viisaampaa, että se tapahtuu nopeasti, kuin se, että se tapahtuu kuukausien tai vuosien jälkeen, jos kuitenkin joutuu poistumaan.

Toiseksi esitämme sitä, että vapaaehtoisen paluun tuen tulee olla aikaisempaa monipuolisempaa ja että sen tulee olla nykyistä houkuttelevampaa. Kuka tätä vastustaa? Eikö tämä ole itsestään selvää, että jos ei ole saanut turvapaikkaa, niin silloin on maasta lähdettävä, ja mitä nopeammin tämä kyetään järjestämään ja vapaaehtoisen paluun kautta, niin sen pitäisi olla kaikkien näkökulmasta paras mahdollinen ratkaisu? Ja kuten edustaja Kauma täällä aiemmin totesi, muissa Pohjoismaissa tässä asiassa on jo edetty.

Kohta 3. Asetetaan pysyvän oleskeluluvan edellytykseksi työpaikka sekä riittävä kielitaito ja tuntemus suomalaisesta yhteiskunnasta. Eivätkö nimenomaan työpaikka, riittävä kielitaito ja tuntemus suomalaisesta yhteiskunnasta ole edellytys sille, että henkilö oikeasti integroituu Suomeen? Kuka tätä vastustaa?

Kohta 4. Annetaan oikeus täysiin sosiaalitukiin vain työn tai pysyvän oleskeluluvan perusteella. Tähän liittyen, kuten edustaja Kauma täällä mainitsi, saattaisi olla järjestelmä esimerkiksi niin, että tuki on 20 prosenttia pienempi, jos ei ole sitouduttu koulutukseen, kielitaitoon tai riittävään tuntemukseen suomalaisesta yhteiskunnasta. Me tarvitsemme kannustimia tähän järjestelmään, koska moni turvapaikanhakijakin tullut, jos aikoo maahan

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

jäädä, varmaan haluaa työllistyä, mutta sitten ihmetellään sitä tilannetta, että täällä sitä työpaikkaa ei välttämättä saa, ja jos saa, niin sitten ollaan sellaisessa tilanteessa, että ruvetaan miettimään, ettei siitä työpaikasta välttämättä jää käteen juurikaan sen enempää kuin erilaisista tuista — sen vuoksi esitämme myös tukikattoa — ja ollaan sellaisessa tilanteessa, että se ei työntekoon kannusta, ja se on iso haaste. Eli aivan varmasti tämäkin olisi järkevä asia. Tässä täytyy vielä muistaa se, että suomalaiset työmarkkinat ovat erittäin jäykät. Se selittää osaltaan sen eron, johon täällä viitattiin, miten esimerkiksi somalitaustaiset henkilöt ovat työllistyneet Minnesotassa paljon paremmin kuin Suomessa. Osittain myös tämä työmarkkinoiden jäykkyys on keskeinen tekijä.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi muutama esittämämme kohta:

Otetaan käyttöön toimenpideohjelma erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa oleville maahanmuuttajanaishenkilöille ja maahanmuuttajajäsenille, jotta he saavat tietoa oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan. Kuka tätä vastustaa? Eikö se ole kaikkein tärkeintä, että me saadaan integroitua nämä maahanmuuttajanaishenkilöt, jotka tulevat sellaisesta kulttuurista, että naiset ovat lähinnä kotona?

Nimetään mentoreita, tukihenkilöitä ja tukiperheitä maahanmuuttajien tueksi, kuten opiskelijajayhteisöissä ja yrityksissä. Kuka tätä vastustaa? Mielestäni tämä kokoomuksen ohjelma on [Puhemies koputtaa] erittäin hyvä pohja kotoutumiselle.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen, Jukka. — Totean samalla, että tätä keskustelua jatketaan tässä vaiheessa 12 minuuttia. Siitä osa käytetään lopussa ministerin vastaukseen.

**17.07 Jukka Mäkinen ps:** Arvoisa herra puhemies! Tilastot näyttävät selkeästi sen, että tietyistä maista saapuvien maahanmuuttajien ja varsinkin turvapaikanhakijoiden työllisyys ja kotoutuminen on pysynyt heikolla tasolla jo vuosikymmeniä ja sama suunta jatkuu edelleen. Moni kyseisistä maista saapunut henkilö ei ole pitkälläkään aikajanaalla oppinut suomen kieltä tai ruotsin kieltä, saati sitten työllistynyt.

Suomessa on vuosikymmenien ajan laitettu tuhansia miljoonia maahanmuuttajien kotouttamiseen. Tästäkin huolimatta moni tänne tullut henkilö ei ole kyennyt kotoutumaan suomalaiseen yhteiskuntaan. Yksi, ja suurin, syy tähän on se, että vaaditaan ja toteutetaan ainoastaan kotouttamissuunnitelma, mutta ei valvota sen toteutumista. Kaupungit ja kunnat tekevät aluehallintovirastolle satasivuisia kotouttamissuunnitelmia ja samalla jättävät noudattamatta niitä. En usko, että kotouttamissuunnitelmissa on kirjattuna esimerkiksi sellainen kohta, että kaupunkien vuokra-asuntoyhtiöt veloitetaan sijoittamaan sosiaaliturvan piirissä olevat maahanmuuttajat samoille alueille ja samoihin kerrostaloihin. Faktaa on, että käräjäoikeuden ja hovioikeuden istunnoissa on jopa yli 20 vuotta Suomessa oleskelleita ja jopa Suomen kansalaisuuden saaneita maahanmuuttajia asianomaisina tai syytettyinä ja silti, vuosikausien yrityksistä huolimatta, kotoutuminen ei ole onnistunut, koska siellä tarvitaan heille tulkkipalveluita.

Marinin hallitus haluaa edistää positiivista erityiskohtelua, jonka varjolla hallitus luo ohituskaistan eri työpaikkoihin. Istuvan hallituksen ohjelmaan kuuluu positiivisen erityiskohtelun lisääminen työnhaussa. Työ- ja elinkeinoministeriö julkaisi tämän vuoden keväällä Marinin hallituksen hallitusohjelmaan perustuen toimenpideohjelman, jonka keskeisenä tavoitteena on edistää maahanmuuttajan positiivista erityiskohtelua julkisella sektorilla sekä järjestöissä. Miten tällainen ohituskaista edes käytännössä voi onnistua tilan-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

teissa, joissa työpaikkaa hakevalla maahanmuuttajalla ei ole riittävää suomen kielen taitoa, koulutusta tai osaamista hakemaansa tehtävään? Miten hallitus voi perustella työnhaussa rannalle jääneille asianmukaisen koulutuksen ja osaamisen omaaville kantasuomalaisille työpaikkaa hakeneille sen, että tehtävään valittiinkin epäpätevä hakija? Suomessa on valtava määrä kantasuomalaisia työttömiä työnhakijoita, joilla on eri alojen osaamista ja halu tehdä työtä, josta maksetaan asianmukaista palkkaa. Miten hallitus motivoi heitä hakemaan töitä, kun hallitus tietoisesti heikentää kantasuomalaisten mahdollisuuksia saada työtä positiivisen erityiskohtelun kautta?

Ja lopuksi, kun täällä salissa puhutaan, että me ollaan rasisteja ja puhutaan rasismista, niin rasismista haluan kertoa sen verran, että törmäsin aikoinaan ihan konkreettisesti rasismiin, kun seurustelin Lähi-idästä tulleen turvapaikanhakijan kanssa vuosikaudet. Kukaan ystäväpiiristäni, vaikka te luulette niin, ei kohdellut häntä rasistisesti, vaan se rasismi tuli suoraan Lähi-idän suunnasta. Ja totta on, kun myös edustaja Virta puheessaan viittasi useasti sanaan ”palvelu”, että me olemme palvelijakansaa, sen sain hyvin usein kuulla — sen väkivallalla uhkailun lisäksi, ja vain siksi, koska en ollut heidän arvoisensa. — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

**17.12 Jukka Kopra kok:** Arvoisa herra puhemies! Suomeen tulee muualta paljon ihmisiä, jotka opiskelevat, tekevät töitä, perustavat yrityksiä, ja tämä on hyvä asia. Moni kotoutuu ilman sen kummempaa kotouttamista. Kuitenkin Kelan viime vuonna julkaiseman selvityksen mukaan 75 prosenttia humanitäärisin perustein Suomeen tulleista ulkomaalaisista elää sosiaaliturvan varassa. Liian harva turvapaikan saanut tekee töitä, ja heidän osaltaan voi todeta kotoutumisen olleen haasteellista. Tuskin tavoitteena on kotouttaa maahan-tulijoita sosiaalipalveluiden asiakkaiksi sen sijaan, että he aidosti löytäisivät paikan suomalaisessa yhteiskunnassa.

Yksi huolestuttava esimerkki kotouttamisen huonosta toteuttamisesta Suomessa on se, että esimerkiksi Kelan verkkopalvelun kautta erilaisia yhteiskunnan tukia voi hakea 12 eri kielellä, mutta TE-keskuksen työvoimapalveluiden kautta töitä voi hakea vain kolmella eri kielellä. Tämä osoittaa ainakin minulle, että kotoutumista ei Suomessa osata hoitaa oikealla tavalla.

Suomeen tulijoiden omissa motiiveissa on eroja. Ystäväni meni seitsemän vuotta sitten naimisiin venäläisen Elenan kanssa, ja tämä muutti Suomeen. Täydellisenä ummikkona maahan tullut Elena on täällä opiskellut kaksi ammatillista tutkintoa, opetellut suomen kielen ja on tehnyt koko ajan opiskelun ohessa töitä. Nyt hän on yrittäjä. Kaverini Didar tuli muutamia vuosia sitten Bangladeshista Suomeen opiskelemaan ja on nyt menestyvä yrittäjä, vastaa useista ravintoloista. Tällaisista maahanmuuttajista voi moni suomalainenkin ottaa mallia. Toisaalta maassamme on runsaasti vuosikausia täällä olleita muualta tulleita henkilöitä, jotka eivät vielä osaa suomea eivätkä ole töissä, eikä taida aikeitakaan sellaiseen olla. Näistä olemme näissä päivän puheenvuoroissa kuulleet lukuisia esimerkkejä.

On välttämätöntä luoda työnhaulle enemmän kanavia. Suomen on ylläpidettävä kriteerejä maahan muuttamiselle siten, että ollaan valikoivampi sen suhteen, keihin humanitäärinen apu ja muukin apu kohdistetaan ja keihin oleskelulupa kohdistetaan. On keskityttävä heihin, joiden tahto kotoutua ja kotoutumisennuste ja työllistymisennuste nimenomaan Suomeen ovat parhaat. Suomessa on tällä hetkellä yksi Euroopan höveleimmistä kriteeris-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

töistä, joka sallii elämisen ulkopuolisena toisten kustannuksella ilman integroitumista suomalaiseseen yhteiskuntaan. Velvoittavuuden osalta säädöstöä on rajusti tiukennettava.

Suomen on aika luopua naivistisesta kotoutumispolitiikasta ja muuttaa sääntelyä enemmän tulijaa velvoittavaksi. On tunnustettava tosiasia, että kaikki ihmiset eivät ikinä sopeudu eivätkä välttämättä halua sopeutua Suomeen. Siksi on siis oltava aiempaa valikoivampi sen suhteen, ketkä maahan voivat pysyvämmiin asettua. Tarvitsemme Suomeen ahkeria ihmisiä, jotka haluavat sopeutua siis Suomeen ja toimia täällä tuottavasti ja jopa yhteiskuntaa rakentaen syntymämaasta riippumatta. Emme tarvitse työtä tekemättömiä elintasosurfareita, olivat he sitten kantasuomalaisia tai muualla syntyneitä.

Hallituksen kotoutumisselonteko on mielestäni keskeneräinen ja painottaa väriä asioita. Sen pohjalta ei tule maamme kotoutumistoimintoja kehittää. Esimerkiksi muualta tulleita koskeva positiivinen erityiskohtelu työnhaussa on petos suomalaisia nuoria kohtaan. Sen sijaan Suomen linjaksi esitän kokoomuksen Pia Kauman selvityksessään esiin tuomia toimia ja parannuksia kotoutumistoimintojen järjestämiseen. Näillä toimilla ja niitä kehittämällä voidaan kotoutumispolitiikkakin saada Suomessa oikeille raiteille.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Hopsu poissa, edustaja Tynkkynen poissa. — Edustaja Zyskowitz, olkaa hyvä. Viimeinen puheenvuoro tähän.

**17.15 Ben Zyskowitz kok:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Edustaja Kiljunen oli kuulevinaan, että ryhmämme puheenjohtajan Kai Mykkäsen puheenvuoro oli kylmä ja kova. Minä taas ajattelen, että edustaja Kiljunen oli etukäteen päättänyt tästä luonnehinnasta, eikä sen vuoksi kuunnellut sitä, mitä edustaja Mykkänen hyvässä puheenvuorossaan sanoi.

Toiseksi haluan kiinnittää huomiota tähän perustuslain 6 §:n 2 momenttiin. Tässä keskustelussa sekä ministeri Haatainen että esimerkiksi edustaja Pekonen ovat todistelleet, että sosiaaliturvan muuttaminen siten, että maahanmuuttajalla olisi alempi sosiaaliturva ja se sosiaaliturva paranisi, kun hän oppisi kieltä tai hän osallistuisi työvoimapolitiisiin toimenpiteisiin, olisi perustuslain vastaista, ja tässä on vedottu perustuslakivaliokunnan viime vaalikaudella antamaan lausuntoon. Nyt pidän harmillisena sitä, että ilmeisesti sen enempää ministeri Haatainen kuin edustaja Pekonenkaan ei ole lukenut tätä perustuslakivaliokunnan lausuntoa kokonaisuudessaan. Puhumattakaan niistä toimittajista, jotka ovat tietävinään, että kokoomuksen kesäiset linjaukset ovat ristiriidassa perustuslain kanssa, ja puhumattakaan niistä Twitter-raivoajista, jotka ovat tämän saman tietävinään.

Tätä perustuslakivaliokunnan lausuntoa on täällä jo esitelty, mutta haluan kuitenkin vielä siteerata oleellisen kohdan tästä viime vaalikauden lausunnosta. Se kuuluu näin: ”Perustuslakivaliokunnan mielestä kotoutumistavoitteen toteuttamiseen voi liittyä sellaisia tekijöitä, jotka perustelevat työttömyyden aikaisen toimeentulon turvan järjestämistä maahanmuuttajien osalta muista työttömistä poikkeavalla tavalla. Valiokunta ei kuitenkaan pidä uskottavana, että alentamalla maahanmuuttajien perustoimeentuloon liittyviä etuuksia edistetään maahanmuuttajien integroitumista yhteiskuntaan. Hallituksen esityksessä ei ole asianmukaisesti selostettu, miten etuuden alentamisen on tarkoitus edistää integroitumista.”

Tietysti kysyy, että mitäs jos hallituksen esityksessä olisi asianmukaisesti selostettu, kuten varmasti ministeri Haataisen johtamassa valmistelussa olisi tehty ja tehdään, jos tällainen uudistus toteutuu. Eli älkää vedotko perustuslakiin esteenä, kun se ei välttämättä sel-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

lainen ole, vaikka toki olen tietoinen siitä, että Suomessa mitä kummallisimmat asiat ovat perustuslain vastaisia. — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitos. — Ja sitten ministeri Haatainen, 3 minuuttia.

**17.19 Työministeri Tuula Haatainen:** Arvoisa herra puhemies! Ehkä nyt on turhan aikaista tässä käydä läpi sitä, mitä esityksiä Sipilän hallituksen aikana on tehty ja miksi ne ovat jääneet jutturantaan sitten perustuslakivaliokuntaan, eli sitä keskustelua ei tässä käydä, vaan keskustelua siitä, mikä on tämä kotoutumisen selonteko ja mihin tällä kaikella nyt sitten pyritään.

Täällä on nyt kannettu huolta siitä, mitä tällä selonteolla halutaan ja mitä sillä pystytään mahdollistamaan. Se, mitä tällä halutaan nyt tehdä, on se, että me voimme vahvistaa tänne tulneiden ihmisten osallisuutta, työllisyyttä, yhteiskuntaan sisälle pääsemistä. Täällä on käytetty myös hyviä puheenvuoroja ja kysytty, miten voisimme edesauttaa myös sitä, että tänne tulevat ihmiset, tänne muuttaneet ihmiset voisivat kokea olevansa myös osa tätä suomalaista yhteiskuntaa ja paremmin päästä yhteyteen myös täällä jo asuvien ihmisten kanssa. Muun muassa kansalaisjärjestöt on tässä nostettu esiin, ja se on tässä selonteossakin esillä. Kansalaisjärjestöjen rooli on tässä todella tärkeä, ja ne tekevät jo tällä hetkellä tosi tärkeää työtä.

On myös kannettu huolta tästä maahanmuuttajien työllistymisestä, ja itse kannan siitä tietenkin myös huolta, ja kyllä kaikki se fakta ja selvitykset osoittavat sen, että osaaminen, osaamiseen satsaaminen, koulutus ovat tässä kaiken avain, a ja o. Tässä mielessä ne satsaukset, joita hallitus jo tekee koulutuspolitiikassa, lisää koulutuspaikkoja. Ja toistan vielä sen, että tämä oppivelvollisuuden laajentaminen nuorten osalta on todella tärkeä teko, sillä Opetushallituksen ennakointiarviointitietojen mukaan tulevat työpaikat ovat sellaisia, että niistä enää reilusti alle 5 prosenttia on sellaisia, joissa voisi pärjätä ilman toisen asteen ammatillista tutkintoa. Eli kyllä se, että kaikilla on koulutus, on olennaista.

Sitten tänne tulee myös ihmisiä, jotka ovat hyvinkin koulutettuja, mutta heidän kielitaitonsa ei riitä, ja tähän kielitaitoon, suomen, ruotsin kieliopetukseen, tässä selonteossa nimienomaan puututaan. On hyvä, että eduskunta kantaa huolta myös tästä.

Nyt kun tämä lähtee valiokuntakäsittelyyn, niin kun saamme tästä sitten palautteen, kaikkea sitä tulemme käyttämään ministeriössä hyväksi, kun sitten laadimme tämän tarkemman, konkreettisemman toimenpideohjelman, jolla vastaamme entistä paremmin, toivon mukaan, niihin haasteisiin, joita kotoutuspolitiikassa pitää vielä ratkaista. Käymme läpi myös lainsäädäntömuutokset, mitä kotoutuslainsäädäntöön vielä tarvitaan. Eli kylä tulemme kuulemaan [Puhemies koputtaa] tarkalla korvalla eduskunnan mielipidettä.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Näin keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä täysistunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.22.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.00.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Kaleva poissa, edustaja al-Tae poissa. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

**19.00 Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Meillä on käsittelyssä valtioneuvoston selonteko kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista.

Arvoisa puhemies! Kirjoittamalla fiktiota, unohtamalla ja jättämällä pois faktat on tulos juuri tällainen selonteko kuin mitä meille nyt on jaettu. Tämä on pettymys. Kotoutuminen on ollut epäonnistunutta siitä lähtien, kun on alettu tehdä erilaisia kotouttamistoimenpiteitä. Työ opettaa, ja maahan tulisikin saada tulla ainoastaan seuraavalla periaatteella: maassa maan tavalla, ja maahan työluvalla. Tämä on sillä lailla hyvä asia, että tämä myös velvoittaa työnantajaa pitämään huolta työntekijästään. Työperäinen maahanmuutto on hyvä asia, kunhan työllä aidosti elää eikä maahanmuuttaja joudu turvautumaan sosiaaliturvan varaan. Eihän kannettu vesi kaivossa pysy.

Yksi asia, minkä olen eri yhteyksissä nostanut esiin useamman kerran, on positiivinen syrjintä ja positiivinen syrjintä aikuisten perusopetuksen todistusten arvioinnissa toisen asteen koulutuspaikoissa ja työhönotossa. Tällä toiminnalla aiheutetaan kantasuomalaisten syrjäytymistä. Mielestäni Suomen eduskunnan tulisi olla erityisen huolissaan kantasuomalaisten syrjäytymisestä. Eli ei ole oikein, että positiivisen syrjinnän johdosta hyvällä todistuksella toisen asteen opetukseen kiilannut, maahamme saapunut ja huonon suomen kielen osaava henkilö ensinnäkin sivuuttaa suomalaisen nuoren haluamaltaan opintolinjalta ja toiseksi sabotoi muun opetusryhmän opetusta, koska opettajan aika menee kyseisen henkilön vahtimiseen. Tämän vuoksi vieraskielisille tulee järjestää kielikoe ennen kuin saa oikeuden hakea toisen asteen opintoihin.

On jo yli vuosikymmen sitten todettu, että yksi suomalainen syrjäytynyt nuori maksaa yhteiskunnalle miljoonan, mutta entäpä syrjäytynyt, tietyistä maanosista maahamme tullut? Onko hän rikkaus vaiko sittenkin pohjaton kaivo?

Selonteossa nousee useasti esiin sana ”rasismi”, mutta rikollisuus on jäänyt huomiotta. Voikin kysyä: mikä aiheuttaa rasismia? Voisin arvailla, että riittävän monta yksittäistapausta saattaa aiheuttaa kyseistä ilmiötä veronmaksajien keskuudessa.

Arvoisa puhemies! Tässä on Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisu ”Maahanmuuttajat rikosten uhreina ja tekijöinä”. Täällä kerrotaan matalasta työllisyysasteesta maahanmuuttajien keskuudessa, mainitaan erikseen Lähi-idästä ja Afrikasta kotoisin olevat, väkivaltarikoksissa pahoinpitelyrikollisuuden tason poikkeuksellinen korkeus Lähi-idästä ja Afrikasta kotoisin olevilla maahanmuuttajilla. Rikollisuustaso oli syntyperäisiin suomalaisiin nähden viisin—kuusinkertainen. Raikausrikoksissa maahanmuuttajien väestöön suhteutettu rikollisuustaso oli lähes kahdeksankertainen kantaväestön kokonaisrikollisuustasoon verrattuna. Korkein rikollisuustaso oli Afrikassa ja Lähi-idässä syntyneillä miehillä, 17-kertainen syntyperäisiin suomalaisiin nähden. Voi pohtia tosiaan, mikä aiheuttaa rasismia.

Valitettavasti tämä valtioneuvoston selonteko kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista on mielestäni fiasko. Kun ensimmäistä kertaa tätä luin, tuli väistämättä mieleen, ovatko Paretskoi ja Kaarisade olleet sitä kirjoittamassa. — Kiitoksia.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

**19.06 Sanni Grahn-Laasonen kok:** Arvoisa puhemies! Suomi on vapaa ja avoin yhteiskunta, jossa yksilönvapaudet ja ihmisoikeudet kuuluvat kaikille. Suomi pysyy rauhallisena, turvallisena ja vakaana, hyvänä yhteiskuntana, kun jokainen täällä asuva haluaa ja saa rakentaa sitä kotimaanaan.

Tässä kotoutumisselonteossa on erittäin hyviä peruslinjauksia ja kauniita, toimiviakin kirjauksia, mutta se, mitä jäin miettimään, on hallituksen kunnianhimoitama tehdä aidosti rakenteellisia uudistuksia, siis tekoja, joilla näihin linjattuihin tavoitteisiin päästään. Lukuisissa puheenvuoroissa tässä salikeskustelussa on nostettu esiin se, kuinka ohjelma sisältää runsaasti kehittämistyyppisiä ilmaisuja — vahvistamista, kehittämistä — mutta konkretian taso jää hyvin avoimeksi.

Selonteossa esitellään ansiokkaasti kotouttamisen nykytilaa ja ongelmia, ja pohjallahan oli jo tarkastusvaliokunnan mietintö kotouttamisen toimivuudesta vuodelta 2018. Lisäksi OECD:kin on toteuttanut Suomessa laajan kotouttamispolitiikan arvioinnin, jossa nousi erityishuomiona esiin muun muassa maahanmuuttajien matala työllisyysaste, kotoutumiskoulutukselle asetetun kielitaidon tavoitetason alittavat oppimistulokset ja työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien kotoutumispalveluiden etäisyys työelämästä. Siis siinä hyviä, tärkeitä huomioita.

Se, mitä tässä selonteossa olisi kaivattu hallitukselta, olisi ollut niitä ratkaisuja ja vastauksia, miten näihin tunnistettuihin, hyvin selonteossa esitettyihin ongelmiin löytyisi ratkaisut. Eli sen sijaan, että kuvataan, mihin pyritään, kuvattaisiinkin, miten sinne tavoiteltavaan tilanteeseen voidaan päästä. Etenkin, kun ajattelin, että hallituksella on selkeästi kuvattu tahtotila omassa selonteossaan, niin voisi ajatella, että tällä hallituspohjalla näihin toimiin olisi kyetty, mutta sitä valitettavasti en tämän viivästyneen selonteon pohjalta ja nykyisten olemassa olevien näyttöjen pohjalta hallituksen toiminnasta löydä.

Viime hallituskaudella, silloin 2015 pakolaiskriisin jälkeen teimme opetus- ja kulttuuriministeriössä hyvin lyhyessä ajassa lukuisia uudistuksia, joilla nopeutettiin ja tehostettiin kotoutumista koulutuksen keinoin. Silloin luotiin aikuisten perusopetus vahvistamaan puutteellisia perustietoja ja taitoja. Luotiin vastuukorkeakoulun mallia korkeakoulutukseen, madallettiin kielitaitovaatimuksia päästä mukaan ammatilliseen koulutukseen, tehostettiin kielenopetusta ja edistettiin monin keinoin lasten osallistumista varhaiskasvatukseen. Tiedän, että vastaavasti työ- ja elinkeinoministeriön puolella silloin uudistettiin koto-koulutusta ja tätä työtä tehtiin hyvin määrätietoisesti niissä, voi sanoa hyvinkin haastavissa olosuhteissa ja aikatauluissa, joita silloin uudessa tilanteessa kohtasimme.

Olisin toivonut, että tämä hallitus olisi tiukemmin tarttunut siihen työhön ja jatkanut sitä eteenpäin, olisi lähtenyt toteuttamaan niitä uudistuksia. Esimerkiksi nyt vaikka maahanmuuttajalasten oppimistuloksiin pitäisi konkreettisesti pystyä löytämään vaikuttavia keinoja, ja ennen muuta löytää niitä sieltä mahdollisimman varhaisesta vaiheesta.

Haluan nostaa varhaiskasvatuksen merkityksen. Varhaiskasvatukseen osallistuminen on erityisen tärkeää maahanmuuttajataustaisten lasten kohdalla. Päiväkoti voi olla tärkeä kontakti myös lapsen vanhemmille ja auttaa koko perheen onnistunutta kotoutumista. Valitettavasti varhaiskasvatukseen osallistuvat usein vähiten ne lapset, jotka siitä kaikkein eniten hyötyisivät. Lasten myöhempiä oppimistuloksia monella tavalla helpottaisi ja auttaisi se, jos lapset pääsisivät oppimaan varhaiskasvatuksessa tärkeitä taitoja, perustaitoja, sosiaalisia taitoja ja tietenkin sitten suomen tai ruotsin kieltä ja paikallista kulttuuria.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

Siksi toivoisin, että hallitus asettaisi kunnianhimoisemman tahdin varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostamiselle siten, että meillä olisi tulevaisuudessa koko ikäluokan kattava varhaiskasvatus. Tämä olisi erityisesti sellainen asia, jota voitaisiin edistää kunnianhimoisemmalla, myöskin naisten työllistymistä tukevalla ja tasa-arvoa edistävällä perhevapaauudistuksella. Nykyinen malli, jota hallitus on esittänyt, ei [Puhemies koputtaa] tule näihin tavoitteisiin meitä viemään ja jää kunnianhimon tasoltaan liian matalaksi. Toivon, että hallitus voisi uudelleen harkita tätä, koska nimenomaan asiantuntijat kansainvälisissäkin arvioissa ovat kiinnittäneet [Puhemies koputtaa] huomiota erityisesti maahanmuuttajataustaisten naisten jäämiseen työelämän ulkopuolelle. Tässä olisi yksi konkreettinen [Puhemies: Kiitoksia, aika!] ehdotus, johon toivon teidän tarttuvan. — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

**19.11 Hanna Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Aluksi totean edustaja Mäenpään aiempaan puheenvuoroon viitaten, että kyllä kaikesta syrjäytymisestä tulee olla huolissaan ja aina pitää etsiä yksilöllisiä keinoja siihen, että syrjäytymistä voidaan ehkäistä. Kuten edustaja Mäenpää totesi, syrjäytymisen kustannukset ovat niin kovat, että tähän ehkäisemiseen pitää löytyä rahaa kaikkien osalta.

Mutta sitten tähän nyt käsitteillä olevaan kotoutumisen selontekoon. Tämä on kokonaisvaltainen toimenpide kotouttamisen uudistamiselle, ja sillä vastataan siihen, miten kasvavan maahanmuuttajaväestön osallisuus yhteiskunnassa voidaan varmistaa ja yhteiskunnan isoihin murroksiin, kuten työikäisen väestön vähenemiseen vastaamisessa, voidaan paremmin hyödyntää myös maahanmuuttajien osaamista.

Tällä hetkellä haasteenamme Suomessa on erityisesti ulkomaalaistaustaisten naisten alhainen työllisyysaste. Ulkomaalaistaustaiset naiset työllistyvät yli 17 prosenttiyksikköä heikommin kuin suomalaistaustaiset naiset. Tämä siitä huolimatta, että heidän koulutustasonsa on kuitenkin lähes samalla tasolla. Hukkaamme tässä aivan valtavan potentiaalin.

Ihmisten kyykyttäminen sosiaaliturvaa leikkaamalla ei ole aiemminkaan osoittautunut tehokkaaksi keinoksi parantaa työllisyyttä. Siitä huolimatta kokoomus on täällä tänään puheissaan tarjonnut sitä ratkaisuksi myös tähän tilanteeseen. Sosiaaliturvan leikkaamisen sijaan on järkevää tukea ihmisiä töihin ja arkeen kiinni pääsemiseksi. Kokoomuksen raippa iskisi pahiten juuri naisiin, jotka muuttavat Suomeen yleisimmin perhesyistä.

Onneksi tästä hallituksen toimenpidelistauksesta löytyy huomattavasti tehokkaampia ja inhimillisempiä toimia. Erityisen tärkeää on tunnistaa erilaisten maahanmuuttajien yksilöllisiä tarpeita ja kohdistaa täsmätoimia vaikuttavalla tavalla. Maahanmuuttajanaisten työllistyminen etenee, kun parannetaan muun muassa perheen lasten mahdollisuutta osallistua varhaiskasvatukseen, lisätään laadukasta matalan kynnyksen kielikoulutusta, kehitetään oppisopimuskoulutusmahdollisuuksia, järjestetään pätevyitysmiskoulutuksia sosiaali-, terveys- ja opetuslalle, lisätään englanninkielistä tutkintokoulutusta toisen asteen ammatilliseen koulutukseen. Lisäksi on erittäin järkevää lisätä järjestöille resursseja etsivään työhön, mentorointiin ja verkostoitumisen tukemiseen, samalla on tärkeää myös kannustaa ja tukea pienyrittäjiä palkkaamaan myös maahanmuuttajia.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

**19.14 Sebastian Tynkkynen ps:** Arvoisa herra puhemies! On toki tärkeää, että haetaan niitä kehitystarpeita kotouttamiseen liittyen tällaisilla selonteoilla, mutta toivoisin, että voitaisiin puhua aidosta kotouttamisesta. Mielestäni tässä kun luki tätä kotouttamisohjelmaa läpi, tässä oikeastaan paistoi tämän hallituksen ideologinen koostumus ja sitä kautta ehkä se naiivi ote siihen, miten kotouttamista pitäisi tehdä.

Tähän alkuun todettakoon, että meidän perussuomalaisten lähtökohtanahan on se, että me haluttaisiin, että sitä kotiuttamista tapahtuisi enemmän, että Maahanmuuttoviraston rooli voisi olla enemmän myöskin maastapoismuuttovirasto, ja näin ollen siihen kotouttamiseen ei tarvitsisi käyttää niin paljon resursseja. Meillä on maassa paljon ihmisiä, joiden oikeasti ei pitäisi täällä olla ja jotka eivät täytä niitä ehtoja, ja näitä ehtoja ei tarkastella tarpeeksi usein. Tämä on siis meillä se lähtökohta. Mutta niiden ihmisten osalta, jotka tänne sitten joka tapauksessa tulevat jäämään — poliittisilla voimasuhteilla tänä päivänä me emme saa tehtyä sellaisia muutoksia, että tietyt ihmiset muuttaisivat takaisin lähimmänsä pariin omiin kulttuureihinsa — tietenkin on tärkeätä, että tehdään kotouttamista. Mutta jälleen kerran: tehdään sitä oikealla tavalla.

Tänään ministeri Tuula Haataisen puheenvuorossa ja useissa hallituspuolueiden edustajien puheenvuoroissa niin kuin myöskin valitettavasti oppositiossa perussuomalaiset poislukien — KD, kokoomus, Liike Nyt — olin havaitsevinani hieman ikävää sävyä tähän kotouttamiseen liittyen. Erityisesti hallituspuolueet ja kokoomus korostivat sitä, kuinka meidän suomalaisten pitäisi kotoutua. Tämä ei ole se lähtökohta, jos me lähdetään täältä Suomesta suomalaisina mihinkä tahansa valtioon ympäri maailman, että muiden pitäisi kotoutua meihin suomalaisiin. Se on maahanmuuttajina meidän tehtävä tehdä, jos me johonkin toiseen maahan lähdetään.

Arvoisa puhemies! Suomi on tehnyt tätä kotouttamistyötä nyt jo vuosikymmeniä. Sitä vielä huomattavasti enemmän ollaan tehty esimerkiksi Ruotsissa, tai vielä enemmän jos puhutaan Saksasta ja Ranskasta, mutta tulokset ovat aina olleet hyvin samantyyppisiä. Sukupolvesta toiseen huomataan, että nämä väestöryhmät eivät yksinkertaisesti ole päässeet kärryille samalla tavalla kuin se kantaväestö, vaan useassa polvessa nämä samat ongelmat havaitaan. Siellä on sitä lukutaidottomuutta. Siellä on korostuneesti sitä häiriökäyttäytymistä kouluissa. Itsekin valitettavasti — taustani on luokanopettajapuolella — olen nähnyt. Siellä on tätä korostunutta rikollisuutta poliisin tilastoissa. Siellä on nuorisoväkivaltaa ja jengiytymistä ja niin edelleen ja niin edelleen — pahimpana varmasti tietenkin tämä työttömyysprosentti; työllisyys on hyvin alhaista niiden ihmisten osalta, jotka ovat kotouttamistoimenpiteiden parissa olleet.

Näin ollen voi nähdä, että kun me näin monta vuosikymmentä ollaan tehty, ja muissa maissa vielä enemmän, ja tulokset ovat aina samankaltaisia, niin se meidän lähtökohta ei ole ollut oikea. Me ollaan jotenkin ajateltu naiivisti, että nyt kun ihmiset tulevat tämmöiseen hyvään yhteiskuntaan, niin tuosta noin vain, kyllä he tuosta niin kuin sujahtavat sisään tänne — kun vähän tarjotaan, että tässä olisi tämmöistä ja tässä olisi tämmöistä kotouttamispalvelua, he varmasti ottavat vastaan ja integroituvat tähän yhteiskuntaan.

Mutta tämä, arvoisa puhemies, on väärä lähtökohta. Ihmiset, jotka yleensä ovat kotouttamistoimenpiteitten parissa, tulevat sellaisista yhteiskunnista ja sellaisilta kulttuurialueilta, missä tilanne on se, että jos et ole valmis tekemään asioita ja töitä ja kantamaan vastuuta omasta elämästäsi, niin sinulla ei ole leipää. Sinä olet kadulla, kadun ojassa, sinä juot sieltä likaisesta joesta vettä ja niin edelleen. Sinun on pakko ottaa vastuu omasta elämästä. Ja kun tämmöisiltä alueilta tulee ihmisiä meille Suomeen, pääasiassa humanitäärisesti, niin sen

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

jälkeen on hyvin selvää, että kun suomalainen yhteiskunta perustuu tällaiseen hyvinvointiajatukseseen, niin valitettavasti me nähdään tilastoissa niin monen osalta, että sitten heittäytytään sen turvaverkon varaan. He, jotka ovat tottuneet tällaiseen mindsetiin, tarvitsivat sitä, että olisi nimenomaan niitä kannusteita.

Me kuultiin erilaisista karensseista ja toimenpiteistä, mitä ollaan käytetty, jos ihmiset eivät ole suostuneet tätä kotouttamista viemään läpi omassa elämässään. Jos oikein muistan, ministeri taisi mainita prosenttiluvun yksi prosentti, joka on joutunut kärsimään siitä, että ei tätä kotouttamista ole suorittanut onnistuneesti loppuun, ja tämä on aika huolestuttava luku. Eli tämä meidän järjestelmä ei tällä hetkellä ole kannustava. — Nyt loppuu aika, joten joudun ottamaan uuden puheenvuoron, mutta kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

**19.19 Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Nostan joitain huomioita, joita selonteosta on annettu kuulemiskierroksella, muun muassa Espoon ja eri oppilaitosten antamista kommenteista.

Kotoutumisen tukeminen leikkaa läpi erilaisten politiikkalohkojen ja hallinnonalojen, ja on hyvä, että työ- ja elinkeinoministeriön tekemän työn pohjalta eduskunta pääsee nyt keskustelemaan kotoutumisen edistämisen kehittämisestä kokonaisvaltaisesti huomioiden maahanmuuttajien erilaiset tarpeet, palvelujärjestelmän kokonaisuutena ja väestösuhteiden edistämisen. Maahanmuutto ja maahanmuuttajien onnistunut kotoutuminen ovat tulevana vuosikymmeninä keskeisiä Suomen elinvoimaisuuden osatekijöitä. Tilastokeskuksen vuonna 2018 julkaiseman väestöennusteen mukaan ilman maahan- ja maastamuuttoa Suomen työikäisen väestön määrä vähenisi vuoteen 2030 mennessä 217 000 henkilöä. Vuoteen 2050 mennessä työikäisten määrä laskisi 630 000 henkilöä. Maahanmuuton volyymien lasku tai jääminen nykytasolle sekä muuta väestöä heikomman työllisyystilanteen kroonistuminen pysyväksi tekisi kestävyysvajeen ratkaisemisesta vaikeaa tai mahdollonta, vaarantaisi työmarkkinoiden toiminnan sekä rapauttaisi julkisten palveluiden ja eläkkeiden rahoituspohjaa.

Suomen vieraskielisestä väestöstä puolet asuu kolmessa kunnassa: Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla. Espoon vieraskielisten kaupunkilaisten määrä ylittää Kainuun tai Keski-Pohjanmaan maakunnan — tai, anteeksi, hyvinvointialueen — nykyisen asukasmäärän ennen tämän nyt juuri alkaneen valtuustokauden päättymistä. Suomen kotouttamispolitiikan kannalta yksi keskeinen tekijä onkin se, kuinka tulokselliseen kumppanuuteen pääkaupunkiseudun suuret kaupungit ja valtio yhdessä pystyvät. Koska väestön määrän ja rakenteen kehitys kohtelee Suomen eri osia ja eri kuntia hyvin eri tavoin, on vaikuttavaa kotouttamispolitiikkaa vaikea harjoittaa kaikkia kuntia yhdistävien pienimpien yhteisten nimittäjien pohjalta.

Yksi suurimpia haasteitamme on asenneilmapiiiri. Toisen polven maahanmuuttajataustaisten oppimiserot kantaväestöön nähden ovat Euroopan suurimpia. Vuoden 2018 Pisa-tutkimuksen mukaan Suomessa syntyneistä ulkomaalaistaustaisista kolmasosan lukutaito oli niin heikko, että se vaikeuttaa jatko-opintoihin siirtymistä — siitä täällä salissa jo jonkun verran puhuttiin. Kouluterveyskyselyn tuloksissa korostuvat kuulumattomuus joukkoon ja tästäkin juontava huono motivaatio opiskeluihin. Ajatuspaja E2:n julkaiseman arvo- ja asennetutkimuksen mukaan Suomessa syntyneistä somalinkielisistä vain 48 prosenttia ajattelee, että etnisellä taustalla ei ole merkitystä suomalaisuudelle. Tulos kertonee pet-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

tymyksestä sen suhteen, ovatko näkyvään vähemmistöön kuuluvat Suomessa syntyneet ja kasvaneet nuoret kokeneet tulleen hyväksytyksi omana itsenään osaksi yhteiskuntaamme.

Arvoisa puhemies! Selonteossa erittäin arvostettavia ja kannatettavia kohtia ovat muun muassa osallistaminen, yksilöllistäminen, joustavuus ja ylipäätään kotoutujajoukon moninaisuuden ja monikielisyyden tunnustaminen. Hyvää on erityinen panos naisiin ja tuki muun muassa kotivanhempien koulutukseen pääsyyn.

Sen sijaan ristiriitaista ja hämmentävää on kuitenkin henkilökohtaistamisen ja joustamisen painotusten jälkeen todeta kotoutumisajan lyhentämisen tarve. Erityisesti traumataustaiset opiskelijat itse kertovat, että usein vasta ensimmäisen vuoden jälkeen henkinen tila on riittävän stabiili ja ympäristö koetaan turvalliseksi, jotta oppiminen alkaa mahdollistua. Luku- ja kirjoitustaustaltaan tai koulutustaustaltaan heikoimmassa asemassa olevat, usein perheiden vanhemmat, ja samanaikaisesti usein myös digitaidoiltaan heikot, eivät vuodessa tai kahdessa välttämättä vain voi saavuttaa niitä taitoja, joita yhteiskuntamme aikuiselta vaatii, vaikka se olisi yhteiskunnan näkökulmasta toivottavaa ja tehokasta. Tämä nopeuttamisen vaatimus kertaantuu, kun tavoitetasoa ei saavuteta ja ei voida myöskään hakea ja päästä seuraavalle tasolle opinnoissa.

Oliko se aika 5 minuuttia?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** 5 minuuttia.

Minäkin otan seuraavan puheenvuoron sitten.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

**19.24 Sebastian Tynkkynen ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Huomaan tässä, että olemme edustaja Hopsun kanssa meille erittäin rakkaan ja tärkeän aiheen äärellä — ei meinaa tuo 5 minuuttia riittää.

Mutta olin siis puhumassa puheenvuorossani siitä, että jos tulee tietynlaisesta kulttuurista, jossa sitä vastuuta on joutunut kantamaan tai muuten elinolosuhteet romahtavat, niin siinä tapauksessa, kun tulee Suomeen, me ei voida mennä sillä ajatuksella, että täällä sitä voi vain heittäytyä. Se on psyykelle liian helppo lähtökohta, ja silloin niitä kannusteita ja jopa sanktioita pitää olla. Eli toisin sanoen, jos ei esimerkiksi opi kieltä tietyssä määräajassa, niin pysyvän oleskeluluvan perusteet ja niin edelleen voidaan ottaa pois.

Kokoomuksen edustaja Mykkänen tänään aikaisemmin käytti puheenvuoron, jota hämmästelinkin kovin suuresti. Hän ryhmäpuheenvuorossaan totesi sillä tavalla, että tästä korkean osaamisen työvoimasta meidän ei tarvitse huolehtia kotouttamisen osalta, ja en voisi olla tästä enempää eri mieltä. Siitä huolimatta, vaikka tänne olisi tullut maahanmuuttajia toisesta maasta perustamaan yrityksen ja jopa palkannut suomalaisia ja niin sanotusti rahallisesti pärjäisi, ei ole toivottavaa se, että se meidän yhteiskunnan koheesio hajoaa, vaan myöskin tällaisten maahanmuuttajien osalta, jotka menestyvät taloudellisessa mielessä, olisi erityisen tärkeää, että he myöskin sosiaalisesti pääsevät kiinni tähän yhteiskuntaan ja ymmärtävät suomalaista kulttuuria ja myöskin samalla tavalla alkavat elämään maassa maan tavalla, kuten esimerkiksi ne ihmiset, jotka ovat vaikka humanitaarisen maahanmuuton kautta tulleet Suomeen. En usko, että voi olla niin, että meillä on erilaiset pelisäännöt niille ihmisille, jotka ovat vähävaraisia maahanmuuttajia, ja toisaalta eri pelisäännöt niille

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

ihmisille, jotka ovat rikkaita maahanmuuttajia, vaan toivoisin näin, että myöskin kokoomuksen piirissä ymmärrettäisiin se, että tämä meidän isänmaa pysyy hyvänä ja yhtenäisenä ja koheesio pysyy hyvänä yhteiskunnassa, kun kaikki täällä elävät maassa maan tavalla, oppivat sen kielen ja sitä vaaditaan kaikilta, jotka täällä tulevat asumaan.

No, sitten täällä aikaisemmin puhuttiin myöskin siitä, että tulevaisuudessa tätä kotouttamista voidaan erityisesti edistää sillä, että esimerkiksi naisille viedään tätä kielikoulutusta heidän koteihinsa. Tässä on jälleen se naiivi lähtökohta, että sillä tavalla voitaisiin auttaa, mutta mitä me todellisuudessa tullaan tehneeksi siinä kohtaa? Meillä on valitettavasti olemassa tässä maailmassa sellaisia kulttuureita, joissa naisia ihan tarkoituksella pidetään kotona, jopa sellaisia kulttuureja, missä ei vain pidetä kotona vaan myöskin hunnutetaan, ja sellaisiakin kulttuureja, että jos lähtee nainen kotoa pois, niin hänellä pitää olla mies — siis oma aviomies tai sitten joku sukulaismies — mukana, että hän voi poistua kotoaan. Ja nyt jos me Suomessa ajatellaan niin, että me autetaan näitä naisia sillä tavalla, että viedään kielikoulutusta näille naisille koteihin, niin silloin me mahdollistetaan se, että heidän miehensä voivat alistaa näitä naisia.

Arvoisa puhemies! On aivan välttämätöntä, että tällaisten naisten kohdalla meillä olisi tällaiset velvoitteet, että samalla tavalla näiden naisten on poistuttava kotoa, tultava niihin samoihin paikkoihin, rakennuksiin, missä näitä kielikursseja järjestetään, missä he pääsevät olemaan tekemisissä erilaisten ihmisten kanssa. Jos he eivät tule, niin silloin esimerkiksi pysyvän oleskeluluvan tai niin edelleen perusteet eivät täyty, ja viimeistään siinä kohtaa myöskin se heidän aviomiehensä, joka haluaisi pitää tätä naista kotona, ymmärtää, että hänen on pakko päästää tämä nainen yksin osallistumaan näille kielikursseille sinne lähelle, koska muuten se tulee vaikuttamaan myöskin hänen elämäänsä ja hänen lastensa äidin elämään. Eli ei ikään kuin tehdä sitä myyräntöytöä samaan aikaan, kun me ollaan kotouttamassa.

Vihreistä puolestaan täällä aikaisemmin puhuttiin siitä, kuinka kielikursseja ei ole tarpeeksi. Jos me aletaan vertaamaan sillä tavalla, paljonko meillä on tällaisia ihmisiä, jotka tarvitsisivat näitä kotouttamistoimenpiteitä kielen oppimisen näkökulmasta, niin totta kai heitä on huomattavasti enemmän kuin meillä on esimerkiksi paikkoja kursseilla. Mutta esimerkiksi oma poikaystäväni juuri ilmoittautui — olikos se nyt viime viikolla — uudelle kielikurssille, ja ongelma oli se, että sitä kielikurssia ei välttämättä järjestetä, jos sinne ei saada riittävästi opiskelijoita. No, onneksi sinne sentään seitsemän opiskelijaa saatiin ja sitä kielikurssia alettiin järjestämään. Mutta pointti on siis se, että jos ihmiset eivät lähde ilmoittautumaan näille kursseille, niin ei meidän kannata haaskata rahaa silleen, että tyhjiä kursseja pidetään pyörimässä. Eli ensin pitää saada ihmiset kursseille, sitten niitä voidaan järjestää enemmän. — Kiitoksia.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Ja edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

**19.30 Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Ensin huomio edustaja Grahn-Laasoselle siitä, että varhaiskasvatuksen osallistumisasteen suhteen olen hyvin samoilla linjoilla, ja kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu nyt sitten onkin vuoteen 24 asti käynnissä, eli keinoja siihen on kyllä hallitus etsinyt. Toki siihen voitaisiin saada myös pysyvä toimintamuoto.

Olen opettaja Tynkkysen kanssa hyvin samoilla linjoilla siinä, että koulutus on avain ratkaisuihin. Ja tämä selonteko sisältää paljon hyviä esityksiä, esimerkiksi sen, että kotoutu-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

miskoulutukselle laaditaan laatukriteerit, joissa määritellään ainakin kotoutumiskoulutuksen opettajilta vaadittava osaaminen ja opetustiloihin liittyvät vähimmäisvaatimukset. Ammatilliseen koulutukseen otetaan vieraskielisyyteen perustuva kriteeri osaksi rahoitusta, mikä osaltaan varmaan vastaa edustaja Mäenpään nostamiin huoliin, ja vapaan sivistystyön resursseja on päätetty lisätä kotouttavaan koulutukseen, jotta ne olisivat riittäviä koulutustarpeeseen nähden. Tästä käytiin keskustelua aiemmin tällä viikolla jo.

No, semmoisia huomioita, jotka täällä ehkä hieman eri sävyistä nousevat muissa puheenvuoroissa ja joille pitäisi tehdä jotain, ovat kyllä, että ammatillisessa koulutuksessa tarvitaan enemmän erityistä tukea, myös S2-opetusta eli svenska tai suomi toisena kieleinä -opetusta ja tukea työsaleihin ammattitunneille ja työssäoppimispaikoille, ettei siellä synny näitä vaara- tai häiriötilanteita. Kielitaidon puute ei ole erityisen tuen peruste, mutta usein vieraskielisten oppimisvaikeudet jäävät tunnistamatta. Tähän tarvittaisiin osaamista. Samoin lisää osaamista tarvitsevat ammatillisen koulutuksen opettajat: täydennyskoulutuksia liittyen kielitietoisuuteen, selkokielen käyttöön, yhdenvertaisuuteen ylipäätään. Ja tarvitaan rahoitusta hankkeisiin, joilla tehdään näitä selkokielistä oppimateriaaleja ja saadaan näitä koulutuksia järjestettyä. Osatutkintoja voisi selkeämmin perustein myöntää aikuisille maahanmuuttajille, ja oppilaitoksille voisi antaa sellaisia velvoitteita, että pidemminkin aikavälin, esimerkiksi 5 vuoden, kuluessa tutkinto on mahdollista suorittaa loppuun sitten näiden osatutkintojen jälkeen.

Hyvää on palkkatuen eteneminen ja työkokeilujen laajempi hyödyntäminen maahanmuuttajien työllisyyden edistämisessä. Tärkeää on integroida kielen oppimista myös siihen työnteon yhteyteen ja mahdollistaa tämä työnantajille esimerkiksi palkkatuen avulla.

No, perheet vaativat myös erilaisia tukitoimia. Kaksi äidinkieltä voisi olla tulevaisuudessa mahdollista merkitä väestörekisteriin. Entäs sitten tämmöinen duoperheiden selviytyminen? Mikä on maahanmuuttajaisien asema eroperheissä? Miten yhteishuoltajuus ymmärretään? Minkälaista tukea yksinhuoltaja saa? Entä vuoroasumisen mahdollisuudet? Nämä ovat koko perheen kannalta merkittäviä. Sitten perheenyhdistämisen helpottamisesta on puhuttu paljon salissa Afganistanin yhteydessä, mutta se on asia, joka saa sen kotoutumisen etenemään, voisi sanoa, parhaiten, kun se koko perhe on täällä turvassa.

UMAKO-koulutusta, vapaan sivistystyön koulutusta, tulisi laajentaa myös kotoutumisajan jälkeen. Ja tässä oli tästä ohjauksesta kieliopintoihin, edustaja Tynkkynen puhui siitä. Nyt suuri osa ohjautuu TE-keskusten kautta, ja tässä olisi kyllä kunnilla otettavana koppia siitä, että myös sosiaalitoimessa tai koulutuspuolella, missä ikinä saadaan koppi, oli sitten kyse kotiäideistä, vammaisista, eläkeläisistä tai työvoiman ulkopuolelle jääneistä, heitä ohjattaisiin paremmin näihin kielikoulutuksiin. Meillä alkaa olla myös 90-luvun alussa Somaliasta tulleita ihmisiä, jotka ovat jo vanhuksia ja tarvitsevat omalla äidinkielellään palveluita. Tässä voisi ottaa mallia siitä, miten suomalaiset aikanaan Ruotsissa ovat eläköityneet ja tarvitsevat myös vanhuspalveluita. Ja toisaalta sitten on siellä aivan vauvaiässä neuvolapalveluiden tarjoaminen eri kielillä, ja sinne esimerkiksi semmoinen videomateriaalin kehittäminen, jolla sitten saadaan tieto leviämään.

Mutta viime kädessä haluan sanoa, että näistä yksilöistä pitää pitää huolta, nuorista pitää huolta, ei luoda sellaisia loukkoja, minne tippuu siitä polulta.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

**19.35 Sebastian Tynkkynen ps:** Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Niiden ihmisten osalta, joilla on laillinen syy olla maassa ja jotka tänne haluavat sitten jäädä, niin totta kai tämä kotoutuminen on kaikkien etu. Ensinnäkin, jos ihmiset kotoutuvat tähän yhteiskuntaan, niin uskon, että se vähentää oikeasti sitä rasismia. En usko, että kyse on siitä, että me suomalaiset ei nyt olla kotouduttu tähän tilanteeseen ja meillä on jotenkin turhia ennakoasenteita liikaa, jotka eivät nousisi yhtään mistään. Itse kyllä analysoin sitä tilannetta sillä tavalla, että kun ihmiset eivät ole olleet valmiita kotoutumaan tähän yhteiskuntaan ja näkemään vaivaa kielen oppimiseen ja tapojen oppimiseen tai eivät ole vaikka halunneet noudattaa tiettyjä tapoja, niin se tarkoittaa sitä, että sitten, kun on ollut erilaisia uutisia siitä, kuinka ollaan toimittu väärin, niin toki se aiheuttaa epäilyksiä, ja näin ollen tämä kotoutuminen on minun mielestäni siinä ytimessä, siis näiden maahanmuuttajien kotoutuminen, että rasismi myöskin yhteiskunnassa tulee vähenemään, koska ei kellään ole mitään syytä epäillä jollain pimeällä lenkillä, että voi ei, voisiko tässä nyt tapahtua yhtään mitään. Ihminen käyttäytyy aivan samalla tavalla kuin muutkin suomalaiset.

No, sitten kotoutumisessa myöskin totta kai etua on ennen kaikkea ihmiselle itselleen, tälle maahanmuuttajalle, joka pääsee osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Hänen elämistään tulee parempaa tässä yhteiskunnassa. Me pystytään myöskin ehkäisemään tällä syrjäytymistä, ja ennen kaikkea siitä monesti myöskin seuraavaa rikollisuutta. Meillä on nyt kasvavissa määrin valitettavasti ollut iltapäivälehdissä juurikin näitä keissejä, kuinka nuorisorikollisuus on kasvussa ja kaupoista aletaan ostamaan veitsiä ja on tällaisia thug-kulttuuria olemassa.

Ennen kaikkea kotoutumisesta on myöskin se etu, että tämä yhteiskunnan taloudellinen kantokyky tulee säilymään. Eli ei niin, että odotetaan — kun meille tulee tänne uusia ihmisiä, joista odotetaan siis tällaisia, sanotaan esimerkiksi vaikkapa joko humanitääristä muuttota tai halpatyövoimaa — että he tulevat paikkaamaan tätä huoltosuhdetta, että meillä on vanhuksille tulevaisuudessa hoitajia, niin kuin siinä monesti meinaa käydä, että he jäävät näiden turvaverkkojen varaan ja heistä tulee itse taloudellinen taakka ja tarvitaan lisää joitain muita ihmisiä, jotka ovat töissä, tai että he tienaa enemmän, että tämä verokertymä saadaan, jotta vanhukset pystytään hoitamaan, palkkaamaan riittävästi hoitajia. Eli se, että me saadaan ihmiset aidosti kotoutumaan töihin, niin yhteiskunnan taloudellinen kantokyky säilyy.

Kieli tässä on aivan keskiössä. Me ei tällä hetkellä yksinkertaisesti vaadita tarpeeksi tämän suomen kielen osaamisen osalta. Omasta taustastani luokanopettajana, luokanopettajaopintoja tehneenä ja sijaisuuksia tehneenä, voin todeta sen, että meillä valitettavasti tänä päivänä tulee naisia, meillä tulee kehityskeskusteluja kouluissa — kun siellä on vaikkapa maahanmuuttajan lapsensa kanssa, ja opettaja tulee siihen luokkatilaan ja käydään tämä perinteinen kehityskeskustelu — niin vaikka hän on ollut 10 vuotta Suomessa, niin tähän tarvitaan siitä huolimatta tulkki, ja tämä ei ole kestävä tilanne.

Ja eniten ihmettelen sitä, että miten voi olla niin, että meillä Suomen kansalaiset tarvitsevat tätä maahanmuuttajien kielikoulutusta, että jos on Suomen kansalainen, niin eikö sen viimeistään pitäisi olla merkki siitä, että ihminen osaa kielen ikään kuin riittävällä tasolla. Jos ei nyt vaadita äidinkieltä, niin kuitenkin sanotaan, että lähes natiivitasolla, niin että hän voi olla suomalainen. Ministeri Haatainen tänään aikaisemmin oikeastaan vähäteli tätä kansalaisuuteen liittyvää kielivaatimusta, mitä esitin. Kun kyse on selonteosta, millä haetaan sitä, miten voitaisiin kehittää kotoutumista, niin eikö siellä selonteossa pitäisi nimenomaan lukea se, että tulevaisuudessa pitää lähteä kehittämään näitä kansalaisuus-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

vaatimuksia, jotka itsessään olisivat nimenomaan näitä porkkanoita siihen, että ihminen oikeasti kotoutuu, oppii sen suomen kielen?

Tällä hetkellä siis, jos aikoo saada Suomen kansalaisuuden, niin näiden muiden kriteerien ohella siellä tämä kielitaitovaatimus on keskitasoluokkaa. Eli Opetushallituksen sivuilta löytyvät nämä kielitasot. Täällä on perustaso, keskitaso, ylin taso, ja riittää, että täyttää tämän keskitason ja sillä saa Suomen kansalaisuuden, jos muut ehdot täyttyvät.

— Ehkä on syytä jatkaa tämä puheenvuoro loppuun, kun täällä ei näytä olevan muita. [Puhemies kommentoi] — Joo, jes, kiitos. —

Luen tästä nyt, mitä Opetushallituksen sivuilla lukee määritelmänä tästä keskitasosta, joka siis vaaditaan kansalaisuuteen. Se on siis b-taso. ”Henkilö ymmärtää pidempää yhtäjaksoista puhetta ja keskeisen ajatuksen monista televisio- ja radio-ohjelmista, jos aihepiiri on tuttu ja puhetempo normaali. Henkilö ymmärtää tavallisia jokapäiväisen elämän tekstejä, mutta vaativammat tekstit, joiden aihepiiri on vieras, saattavat tuottaa vaikeuksia. Selviää tavallisimmissa käytännön puhetilanteissa ja pystyy kirjoittamaan yksinkertaista yhtenäistä tekstiä tavallisista aiheista, vaikkakin kieliopilliset ja sanastolliset puutteet toisinaan vaikeuttavat ymmärtämistä.” Eli oikeastaan meidän suomalaisten näkökulmasta, joilla suomi on äidinkielenä, puhutaan itse asiassa loppupeleissä aika alkeellisesta suomen kielen tasosta näin määritelmällisesti. Ja siitä huolimatta, vaikka tämä on ikään kuin se minimitaso näin yleisesti, niin edelleen Migrin sivuilla kuitenkin on nämä periaatteet, millä voidaan näistäkin vielä poiketa, vaikka tämän pitäisi olla aivan vähin vähimmäistaso.

Näin ollen, jos me halutaan parempaa kotoutumista, niin kyllä ehdoton porkkana olisi se, että kansalaisuus saataisiin vasta, kun päästäisiin tuonne c-tasolle eli ylimmälle tasolle. Ja sekään ei vielä vastaa sitä, mikä on ikään kuin se natiivi äidinkielen taso — eli ei vaadita sitä, mutta vaadittaisiin kuitenkin opittuna kielenä riittävästi. Esimerkiksi täällä lukee näin c-tasolla: ”Ymmärtää kaikenlaista normaalitempoista puhetta, vaikka joskus ymmärtäminen voi vaatia ponnisteluja, jos aihepiiri tai asian käsittely on vierasta. Ymmärtää rakenteellisesti ja kielellisesti monimutkaisia tekstejä ja oman aikamme kirjallisuutta. Puhuu ja kirjoittaa selkeästi ja sujuvasti erilaisista aiheista, mutta harvinaisten sanojen ja monimutkaisten lauserakenteiden käyttö saattaa kuitenkin tuottaa vaikeuksia.”

Eli ei loppupeleissä voida nähdä, että tämä olisi mikään hirveän vaikea vaatimus siihen nähden, että ihminen on saamassa Suomen kansalaisuuden, joka takaa hänelle kaiken. Suomen passi on arvostetuimpia koko maailmassa. Ja vaikka ei tätäkään vaatimusta vielä olisi täyttänyt, niin siitä huolimatta pysyvällä oleskeluluvalla jo pääsee olemaan Suomessa, nauttimaan asumistuista ja niin edelleen — mutta sitten, jos haluaisit saada kansalaisuuden, niin pitäisi täyttää tämä vaatimus. Ja kun tällainen kirjattaisiin tuonne muutosehdotukseksi, että tähän pitää pyrkiä pääsemään, siinä kohtaa on aivan varmaa, että yhä useampi maahanmuuttaja alkaa opiskelemaan suomea vähän enemmän tosissaan ja ilmoittautuu niille kursseille, joita tälläkin hetkellä on saatavilla. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle tarkastusvaliokunnan, sivistysvaliokunnan, sosiaali- ja terveysvaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.